

JAARREKENING 2015

STICHTING NEDERLANDS OPENLUCHTMUSEUM

INHOUD

- 2** Inhoud
- 3** Bestuursverslag
- 15** Prestatieverantwoording
- 17** Balans per 31 december 2015
- 18** Categoriele exploitatierekening 2015
- 20** Categoriele en Functionele exploitatierekening 2015
- 22** Toelichting behorende tot de jaarrekening 2015
- 52** Overige gegevens
- 53** Controleverklaring 2015
- 55** CBF
- 61** Bijlagen

BESTUURSVERSLAG

NEDERLANDS OPENLUCHTMUSEUM 2015

Algemeen

In 2015 kwamen ruim 556.000 bezoekers naar het Openluchtmuseum. De mooie cijfers van de drie vorige jaren werden daarmee ruimschoots overtroffen. Dit is voor het museum een record. We moeten tot 1976 teruggaan voor een vergelijkbaar aantal. Het museum blijft overtuigend het best bezochte museum buiten Amsterdam en Den Haag.

Het succes van het museum is niet tot één oorzaak terug te voeren, maar komt tot stand door een veelheid van factoren. De ontvangst door medewerkers is gastgericht, het museumpark zelf is goed verzorgd en geeft een buitenbeleving die een niet te onderschatten element in het succes is. De gebouwen zijn mooi gerestaureerd en op zeer veel plaatsen zijn er levendige presentaties. Ook in 2015 organiseerde het museum veel evenementen die steeds weer nieuwe en vertrouwde bezoekers weten te trekken: het oogstweekend, de nostalgische draaimolen, de Indische dagen, concerten, de slachtdag, de plantenmarkt en een groot winterprogramma. Het Beleef Landleven weekend en de Beleef Landleven Winterdagen waren een eclatant succes. Rondleidingen geven verdieping aan het museumbezoek. De tram die alles verbindt is een publieksbeleving op zich.

Wij hebben het inhoudelijk beleid vertaald naar een dynamisch en voortschrijdend Meerjarenbedrijfsplan. Daarin zijn twee grote programmalijnen gedefinieerd: de museale vernieuwing en de bedrijfsmatige vernieuwing. De specifieke omstandigheden van het museumbedrijf staan daarin centraal en in beide programmalijnen ligt de nadruk op een gerichte sturing op activiteiten en resultaten. Beide lijnen dragen bij aan het toekomstbestendig maken van het museum.

Museale vernieuwing

De Museale Vernieuwing richt zich op de inhoudelijke verbreding met de Canon van Nederland die zowel fysiek als digitaal vorm zal krijgen in het museum in de vier zalen van het

Entreegebouw. 2015 stond in het teken van het voorlopig ontwerp van de fysieke presentatie van de Canon. De drie samenwerkende ontwerp bureaus Kossmann.dejong (tentoonstellingsontwerp), IJsfontein (interactieve opstellingen) en Redrum (AV-producties) hebben een spannend en eigentijds ontwerp neergelegd voor een tentoonstelling die in Nederland nog niet vertoond is.

Vier 'canonvensters' zijn geopend in het museumpark. Canonvensters WO I, Statenbijbel, VOC en Slavernij verrassen op onverwachte plaatsen de bezoeker.

De samenwerking met het VIE, het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed vindt ook plaats in het kader van de museale vernieuwing. Met de directie van VIE hebben we beleid gedefinieerd dat het VIE en het museum laat uitgroeien tot het kennisinstituut voor immaterieel en materieel erfgoed. Dit instituut zal op allerlei manieren bekendheid geven aan het cultureel erfgoed van het dagelijks leven in Nederland en het zal de algemeen erkende plaats worden waar een breed publiek, erfgoeddragers, onderzoekers en beleidsmakers het antwoord vinden op hun vragen over cultureel erfgoed van het dagelijks leven, zowel immaterieel als materieel.

In 2015 heeft VIE zich geconcentreerd op het verder implementeren van het UNESCO Verdrag ter Bescherming van het Immaterieel Cultureel Erfgoed. 25 tradities werden op de Nationale Inventaris geplaatst.

Het museum organiseerde in oktober 2015 voor de vierde achtereenvolgende keer de Maand van de Geschiedenis, dit jaar met het thema Tussen Droom & Daad. Weer groeide het aantal partnerorganisaties, het aantal deelnemende erfgoedinstellingen en het aantal activiteiten. De publieksopening vond onder grote belangstelling plaats bij het Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum. Het vfonds was – met een substantiële financiële bijdrage – de hoofdbegunstiger van de Maand en Nacht van de Geschiedenis.

Bedrijfsmatige vernieuwing

De programmatische bedrijfsmatige vernieuwing richt zich vooral op het gezond maken van de exploitatie. De projecten die gericht waren op kostenvermindering, verhoging van efficiency en het realiseren van hogere inkomsten werden geëvalueerd. Gezien het financiële resultaat van 2015 zal er een vervolgotraject gestart worden.

Een belangrijk element van de bedrijfsmatige vernieuwing is het ontwikkelen van een geïntegreerde visie op de ontwikkeling van het museumpark. Onderdelen die in samenhang worden bekeken zijn de landschappelijke en natuurwaarden van het museumpark, de verspreiding van bezoekers in de loop van een dag, de aard van de presentaties per locatie, de samenhang tussen de gebouwen en de plaatsing van de horeca en retail locaties. In samenwerking met het bureau Veenbosch en Bosch hebben we een masterplan opgesteld waarin bovenstaande elementen zijn samengebracht. De Gemeente Arnhem – eigenaar van de grond waar het museum op staat – heeft constructief meegedacht.

Het museum heeft zijn inkomsten verder weten te verhogen door het geormerkt werven onder bezoekers voor loten van de BankGiro Loterij. In 2015 brachten de deelnemers die met geormerkte loten voor het museum meespeelden € 208.000,- extra inkomsten op.

De waardering voor de inspanningen van het museum om maatschappelijk verantwoord te functioneren kwam tot uiting in het wederom toekennen van de Gouden Green Key, hét internationale keurmerk voor bedrijven in de toerisme- en recreatiebranche die serieus en controleerbaar bezig zijn met de milieuzorg op het bedrijf. Ook ontving het museum weer het EKO-keurmerk Horeca, waarvoor tenminste 60% van de inkoop aan hoge biologische eisen moet voldoen.

Medewerkers

Het museum telt 280 medewerkers die ressorteren onder vier sectoren en drie stafafdelingen. De medewerkers voelen zich zeer betrokken bij het museum en dragen met passie bij aan het resultaat van het museum. De interne communicatie vindt op vele manieren plaats. Via het Dagblad, via Priori (het blad voor en door medewerkers dat drie keer per jaar verschijnt), via maandelijkse informatiebijeenkomsten, via de twee start-seizoenbijeenkomsten en vanzelfsprekend via de afdelingsoverleggen.

Vrijwilligers

410 vrijwilligers leveren een bijdrage binnen alle vier sectoren. Bij presenteren, de tram en terrein- en diervoorzorging zijn de meeste vrijwilligers actief. In een speciaal handboek zijn alle instructies voor vrijwilligers vastgelegd. De inbreng van vrijwilligers is van onschatbare waarde. Zonder hun inzet zou het museum veel minder levendig zijn en zouden sommige werkzaamheden niet verricht kunnen worden. Het museum is de vrijwilligers bijzonder dankbaar voor hun bijdrage.

Samenwerkingspartners

In opdracht van de Provincie Gelderland coördineert het museum 'Het Verhaal van Gelderland'. Dit heeft de samenwerking met Erfgoed Gelderland en RBT KAN (de Gelderse promotie-organisatie) versterkt.

De stichting Actueel Verleden ondersteunt het museum bij het opzetten van een landelijk netwerk van 'Canonmusea', musea die één of meerdere canonvensters in beeld kunnen brengen. We voerden veel overleg met collega-musea en kwamen tot een pilotproject dat in 2016 uitgevoerd wordt.

Het CollectieCentrum Nederland (CCN) komt dichterbij. De samenwerking met het Rijksmuseum en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed werd verrijkt met de deelname van Paleis Het Loo. De business case werd in de zomer aan de minister van OCW gepresenteerd en op grond daarvan heeft zij de benodigde financiële middelen ter beschikking gesteld. Aan Het Openluchtmuseum is een aanvullend bedrag toegekend voor het gereed maken van de collectie voor verhuizing. Inmiddels is gekozen voor Amersfoort-Vathorst als locatie voor het CCN.

De talloze andere vormen van samenwerking zijn vermeld in het activiteitenverslag.

Onderwijs

De dalende trend in het aantal leerlingen dat het museum bezoekt is in 2015 tot staan gebracht. Vanaf 2015 is de prijs voor Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs leerlingen gelijk getrokken en verlaagd. Dit heeft resultaat opgeleverd. We hebben de drempel duidelijk lager gemaakt, want in 2015 kwamen 23.900 leerlingen uit het PO naar het museum (+33% t.o.v. 2014) en 14.600 leerlingen uit het VO (+25%). De prijs was dus een belemmering. De remmende factor is nu vooral de prijs van het vervoer naar het museum. We verwachten dat het aantal schoolbezoeken verder zal stijgen in 2016. Dat zal zeker het geval zijn met de komst van de Canon van Nederland in 2017.

Vereniging Vrienden

De Vereniging Vrienden van het Openluchtmuseum is een belangrijke en onmisbare partner. De gezamenlijke doelstelling om meer Vriendenkaarten aan bezoekers te verkopen is, mede dankzij de inspanningen van de medewerkers in het Entreegebouw, gerealiseerd. De Vriendenvereniging vormt met ruim 14.000 leden één van de grootste vriendenorganisaties in de museumsector. De Vrienden ondersteunen het museum met woorden en daden: ze vervullen een belangrijke ambassadeursrol en ze steunen het Techniek Toernooi en de nieuwe presentatie Feest in Nederland op het Kindererf.

Collectieplan

De uitgangspunten van de collectiestrategie zijn beschreven in Kiezen en Delen, het collectiebeleidsplan 2011-2016. Dit plan heeft ook in 2015 goed gefunctioneerd als kader en richtsnoer voor collectievorming, collectiebeheer en collectiebehoud. In het collectieplan staan zes speerpunten beschreven. Net als in 2014 lag op drie daarvan de meeste nadruk: het CCN (en voorbereiding collectieverhuizing; zie hierboven), de digitalisering en de collectievorming (w.o. herbestemming en verwerving).

Digitalisering

Een specifiek aandachtspunt in de registratie is het ontbreken van verwervingsgegevens in de registratiesystemen. Het opnemen van verwervingsgegevens is verplicht, maar is in het verleden niet altijd zorgvuldig gebeurd. In 2013 is gestart met de uitvoering van de laatste optie om verwervingsgegevens op te sporen, door in het bedrijfsarchief alle aanwezige correspondentie en nota's die betrekking hebben op verwervingen te ontsluiten en te koppelen aan de digitale database. Eind 2015 is dit werk afgerond. Het project wordt beschouwd als afgerond, al kan er incidenteel nog een document opduiken met nieuwe data.

Collectievorming

Het Nederlands Openluchtmuseum heeft de ambitie de kwaliteit van de roerende collectie omhoog te brengen en de administratieve last met betrekking tot langdurige bruiklenen te verlichten. Herbestemming van in cultuurhistorisch opzicht minder belangrijke voorwerpen en overdracht of teruggave van langdurige bruiklenen dragen bij aan het bereiken van deze doelen. In 2015 is in totaal voor 7.872 voorwerpen uit de roerende collectie toestemming gevraagd aan de rijksoverheid voor herbestemming en verkregen.

Het Domein Wonen is onder meer uitgebreid met een compleet slaapkamerameublement van eikenhout (omstreeks 1925) in een vereenvoudigde Jugendstijl. Tevens is het tweede deel van een unieke bakelietverzameling van een particulier verworven. In het Domein Werken zijn zes sets voorbeeldmodellen van kinderkleding vervaardigd ca. 1945-1950 door Elisabeth Kalf (1901-1994) in haar atelier "Liesbeth's Lappen Lade" in Warmond, verworven. In het Domein Ontwikkeling, Zingeving en Ontspanning (OZO) is het schilderij "Hökersfeest" (2011) van de kunstenaar Sam Drukker aangekocht, met daarop afgebeeld een optreden van de Achterhoekse rockband Normaal. Deze Nederlandse popgroep wordt algemeen gezien als de grondlegger van de boerenrock in Nederland. Het domein Kleden is uitgebreid met onder meer een kleurrijk geschilderd portret (aquarel, ca. 1789) van Jannetje Lodder in bruidsgewaad. Het betreft een afbeelding van dracht in een gebied (omgeving Woudenberg), waarvan zeer weinig bronnen bestaan.

Erfgoedinspectie

De Erfgoedinspectie heeft een inspectie uitgevoerd op het beheer, behoud en gebruik van de roerende en onroerende collectie. De bevindingen zijn samengevat in het rapport: "De staat van de rijkscollectie; het Nederlands Openluchtmuseum". Tot tevredenheid van het museum is er niet alleen op de roerende, maar ook op de onroerende collectie een officiële inspectie uitgevoerd. Het oordeel van de Erfgoedinspectie is over vrijwel alle onderdelen positief tot zeer positief. Er zijn drie aandachtspunten benoemd. Deze betreffen de zichtbaarheid van de collecties op internet, het regelmatig evalueren en oefenen van het Collectie Hulp Verleningsplan en het afronden van een specifiek onderdeel van de collectieregistratie. Alle punten waren al in beeld en worden nu met voorrang opgepakt. Het museum is een botanische tuin en daarom wordt er actief deelgenomen aan de activiteiten van de Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen. In de zomer is een publieksactiviteit georganiseerd om de rode lijstsoorten onder de aandacht te brengen.

Veiligheidsplan

Het Openluchtmuseum werkt vanuit het gestelde kader in het Integraal Beveiligingsplan dat in 2010 werd opgesteld door de toenmalige Rijksgebouwendienst in overleg met het management van het Openluchtmuseum. Veiligheid strekt zich uit over een breed spectrum van onderwerpen, namelijk een veilige omgeving

voor bezoekers, beheersing van risico's, een veilige werkomgeving en een goede calamiteitenorganisatie. In 2015 is het Bedrijfsnoodplan geactualiseerd; een jaarlijkse verplichting die nauwgezet werd uitgevoerd.

65 BHV-ers van het museum hebben de herhalingscursus BHV dan wel een basiscursus met succes gevolgd. Alle BHV-ers worden "plus" BHV opgeleid. Zij kunnen dus ook hogedruk brandweerslangen bedienen. In het verlengde hiervan zijn aanvullende of vervangende BHV-materialen aangeschaft in de vorm van brandweerslangen en toebehoren. 30 EHBO-ers hebben de herhalingscursus dan wel de EHBO-basisopleiding gevolgd.

Alle medewerkers van de afdeling Beveiliging hebben de noodzakelijke herhaling dan wel basis cursussen gevolgd. Het ging daarbij om de BHV/EBHO opleidingen, de opleiding Beheerder Brand Meld Installatie (BBMI) en de cursus Bewust Professioneel en Klantgericht (BPK).

Het afdelingshoofd Beveiliging neemt actief deel aan de kennisuitwisselingsgroep Hoofden Beveiliging Musea. Deelnemende musea zijn Paleis 't Loo, Zuiderzeemuseum, Kröller Müller Museum en Museum Arnhem.

Verantwoording

De jaarstukken 2015 van de Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum, gevestigd te Arnhem, bevatten het Bestuursverslag, de Jaarrekening, de verantwoording over de prestatieafspraken, het Bericht van de Raad van Toezicht en het Bericht van de Ondernemingsraad. Daar hebben we het activiteitenverslag aan toegevoegd.

Wij volgen in dit jaarverslag het handboek van OCW. Met het CBF zijn afspraken gemaakt over een wijze van verslaglegging die voldoet aan het reglement van het CBF. Daartoe is in een bijlage een afzonderlijk verslag ten behoeve van het CBF opgenomen.

Het resultaat van de – aan het museum gelieerde rechtspersoon – Stichting De Oude Bijenkorf (hierna SDOB) is niet opgenomen in de jaarrekening van het museum. In SDOB zijn de horeca- en retailactiviteiten van het museum ondergebracht. Omdat op dit punt een tegenstrijdigheid bestaat tussen het Handboek van OCW en het reglement van het CBF is met het CBF afgesproken in de bijlage in dit jaarverslag wel een gecombineerde balans en resultatenrekening, zonder nadere toelichting, van

museum en SDOB op te nemen. De SDOB stelt een eigen jaarrekening samen.

Het museum vormt het bestuur van de Stichting voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (VIE). Ook voor deze aan het museum gelieerde rechtspersoon wordt een aparte jaarrekening en activiteitenverslag samengesteld. In de bijlage van het CBF is VIE ook meegenomen in de combineerde Balans en Exploitatierkening.

Exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat over 2015 komt uit op € -338.811 na onttrekking en dotatie aan bestemmingsfondsen en –reserves.

Eigen inkomstennorm

De totale eigen inkomsten van het museum zijn € 8.381.177 en de subsidie verkregen van het ministerie OCW € 10.545.652. De verhouding eigen inkomsten t.o.v. de subsidie komt daarmee uit op 79.5% (2014: 83.2%). Dit is ver boven de door het ministerie van OCW gehanteerde eigen inkomsten norm van 21%. De eigen inkomsten bestaan naast de publieksinkomsten vooral uit bijdragen van de bedrijvenkring, van de vriendenvereniging, van sponsors en fondsen. Het museum heeft een groeistrategie gedefinieerd die er in voorziet dat de bijdragen van fondsen en sponsors stijgen. Tevens zal het museum met een speciaal wervingsprogramma particulieren betrekken bij het museum.

Toerekening en onttrekking Bestemmingsfonds OCW

Het museum investeert volop in de nieuwe Canontentoonstelling en in de bijhorende huisvesting en infrastructuur. Deze investeringen en de daarvoor ontvangen subsidiegelden werden in 2013 en 2014 verantwoord via de exploitatierkening. Echter, om het juiste bedrijfseconomische inzicht te behouden in de investeringen, dienen deze verantwoord te worden op de balans. Voor dit doel is een aantal wijzigingen in de verslaggeving en presentatie rondom de investeringen en subsidies doorgevoerd.

Vanaf de jaarrekening 2015 worden investeringen in Canon geactiveerd en de ontvangen subsidie en sponsorgelden die hier betrekking op hebben als lang lopende schuld verantwoord. Deze subsidie en sponsorgelden zullen vrijvallen in het zelfde tempo waarin de daaraan gerelateerde investeringen worden afgeschreven.

Financiële positie en continuïteit

Ondanks het resultaat van 2015 is de financiële positie van het museum gezond. De algemene reserve is – gezien de jaarlijkse uitgaven aan lonen en salarissen – voor versterking vatbaar. De bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen zijn van een zeer goed niveau. De liquiditeitspositie is voldoende. Zeker ook gezien de bezoekersaantallen lijkt de continuïteit van het museum de komende jaren onder de nu bekende omstandigheden gewaarborgd. De komst van de Canon van Nederland in 2017 zal de landelijke bekendheid van het museum vergroten en de bezoekersaantallen naar verwachting doen groeien.

De exploitatie van het museum is zo ingericht dat we tegenvallende inkomsten kunnen opvangen door de salarislust te verlagen via het verminderen van de inhuur van tijdelijke medewerkers en het niet verlengen van tijdelijke contracten. In de afdelingsbudgetten zit ook de nodige flexibiliteit, dus door deze, indien nodig, lopende het jaar te verkleinen kan daling van inkomsten direct opgevangen worden.

Het museum heeft in 2015 een belangrijk financieringsvraagstuk kunnen oplossen. Het realiseren van de fysieke presentatie van de Canon van Nederland vraagt om ingrijpende aanpassingen in het entreegebouw. Het daartoe benodigde bedrag voor de investeringen heeft het museum via de methode van het schatkistbankieren ter beschikking gekregen. Dankzij de garantiestelling van het Ministerie van OCW kan het museum het investeringsbedrag lenen van het Ministerie van Financiën. Vanaf 2019 lossen we dit af door middel van extra te ontvangen subsidie.

De begroting van 2016 geeft een gezond beeld van het Openluchtmuseum. De resultaten van 2015 hebben echter hun weerslag op de begroting van 2016. In het bijzonder zal extra aandacht besteed worden aan sponsorwerving en aan de beheersing van de salarispost.

Vooruitblik

Het museum heeft zijn nieuwe beleid neergelegd in het activiteitenplan 2017-2020, dat als basis dient voor de subsidieaanvraag op grond van de wet op het specifiek cultuurbeleid. Naast het realiseren van de Canon van Nederland leggen we nieuwe accenten op o.a. het vlak van publieksparticipatie, het samengaan met het VIE, collectievorming en de unieke positionering van het museum op een groot landgoed.

Het museum heeft gekozen voor een groeistrategie waarbij – met oog voor de rijke tradities van Nederland en die van het Openluchtmuseum – een nieuwe marktpositie bereikt wordt. De grote uitdagingen waarvoor het museum staat zijn inspirerend en worden met veel energie met alle collega's aangepakt, waarbij we sterk gesteund worden door onze Raad van Toezicht, onze actieve Vereniging van Vrienden en door onze externe partners.

Arnhem, 24 maart 2016

Dr. Willem Bijleveld
Directeur-bestuurder

BERICHT VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Samenstelling

Statutair kan de Raad uit maximaal negen leden bestaan. Om praktische redenen wordt het aantal van zeven leden aangehouden. In 2015 was één zetel vacant.

Wijze van functioneren

De Raad heeft in het verslagjaar regelmatig formeel en informeel overleg gevoerd met de directeur-bestuurder. De Raad heeft vier maal met de directie vergaderd. Naast de vergaderingen is de Raad ook door de directeur schriftelijk geraadpleegd.

De Raad kent een vaste Financiële Commissie. Deze bestond uit de heer Wanders (voorzitter) en mevrouw Van Haaren. Deze commissie is vier maal bijeen geweest in aanwezigheid van de directeur en controller. De commissie heeft de directeur ondersteund, zowel inhoudelijk als ter voorbereiding van te agenderen financiële onderwerpen. De commissie heeft een actieve rol gespeeld bij het aantrekken van de nieuwe accountant.

De Commissie Benoeming, Beoordeling en Beloning is als zodanig niet bijeen geweest. Daar was in 2015 geen aanleiding toe. Als onderdeel van één van de reguliere overleggen heeft de voorzitter een functioneringsgesprek met de directeur gevoerd.

Beide commissies functioneren op basis van een eerder vastgesteld reglement.

De Raad onderschrijft de principes en 'best practice' bepalingen van de vernieuwde Code Cultural Governance en de governance-bepalingen van het reglement CBF-keur. Deze bepalingen zijn overgenomen in de statuten van de stichting, het Reglement Raad van Toezicht, het Reglement Financiële Commissie, het Reglement Benoeming, Beoordeling en Beloning, het Directiereglement en de jaarverslaggeving. De Raad is ermee akkoord gegaan dat de Regeling melden vermoeden van misstanden ook op de leden van de Raad zelf van toepassing is.

In 2015 zijn het Reglement Raad van Toezicht, het profiel van de Raad en het Directiereglement geactualiseerd. De zelfevaluatie van de Raad over 2015 is – aangezien de Raad niet voltallig aanwezig kon zijn – verschoven naar 2016.

Werkgeversfunctie

De Raad van Toezicht is de facto de werkgever van de directeur-bestuurder. Dit was het gehele jaar de heer Dr. Willem Bijleveld.

Toezicht

De jaarrekeningen en jaarstukken 2015 van het museum, de SDOB en het VIE zijn door de Financiële Commissie in de aanwezigheid van de accountant in detail besproken en in de voltallige Raad goedgekeurd (ook in aanwezigheid van de accountant). De begrotingen van de drie stichtingen voor 2016 zijn eveneens besproken en goedgekeurd.

De Raad heeft uitgebreid stilgestaan bij het Activiteitenplan 2017-2020 dat het museum indiende bij het Ministerie van OCW voor de aanvraag van subsidie in het kader van de culturele basisinfrastructuur.

Regelmatig zijn met de directeur belangrijke ontwikkelingen besproken. Daartoe behoorden de formulering van het meerjarig beleid en de voortgang van de realisatie van de Canonopdracht. Aan de hand van de trimesterrapportages van de directie bleef de Raad op de hoogte van de algemene gang van zaken in het museum.

Twee leden van de Raad van Toezicht hebben deelgenomen aan de twee art. 24 overleggen van de Ondernemingsraad die in 2015 hebben plaatsgevonden.

De Raad staat positief tegenover de plannen het entreegebouw grootschaliger te verbouwen dan voor de Canon strikt genomen nodig is. De te verwachten grotere publieksstroom en de slechte zichtbaarheid van de benedenverdieping, waar de Canontentoonstelling gerealiseerd wordt, vereisen extra aanpassingen. De Raad heeft de investerings- en exploitatiebegrotingen van het Canonproject goedgekeurd.

Ook werd stilgestaan bij de activiteiten van het VIE op het gebied van de Nationale Inventaris voor Immaterieel Erfgoed en vooral bij de integratie van het VIE in de museumorganisatie. De Raad is verheugd over de voortgang die beide directeuren in dezen hebben gemaakt.

Voor het overige stond de Raad de directie regelmatig met raad en daad bij in de standpuntbepaling over actuele onderwerpen die op de agenda van het museum stonden. Zo was de Raad betrokken bij de zienswijze die de directeur heeft ingediend bij het Ministerie van OCW m.b.t. de gang van zaken bij het vaststellen van de subsidie in het kader van de Erfgoedwet. Voor het bepalen van de hoogte van de subsidie voor het in stand houden van de collectie zou – naar het inzicht van Raad en directeur – een andere methodiek gevolgd moeten worden.

Individuele leden van de Raad bezochten bij verschillende gelegenheden bijeenkomsten van het museum.

Met de directeur is de Raad van mening dat 2015 per saldo een goed jaar is geweest waarin de groei weer doorzette. Het grote aantal bezoekers, de vele activiteiten en de verdere stappen die zijn genomen in het verbeteren en moderniseren van de museumorganisatie zijn een compliment aan de gehele organisatie waard. De Raad is onder de indruk van de grote betrokkenheid van medewerkers, vrijwilligers en vrienden bij het museum.

Ook dankt de Raad de partners, fondsen en sponsors voor hun belangrijke bijdrage.

Arnhem, 24 maart 2016

Raad van Toezicht,
Prof. dr. Paul Schnabel, voorzitter

PROFIEL LEDEN VAN RAAD VAN TOEZICHT

Organisatiestructuur

Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum (156 formatieplaatsen en ca. 410 vrijwilligers) ontvangt structurele rijkssubsidie, maar is daarnaast sterk op eigen inkomsten en additionele fondsenwerving aangewezen. De horeca-activiteiten zijn ondergebracht in een afzonderlijke rechtspersoon: Stichting De Oude Bijenkorf. Op beide stichtingen ziet de Raad van Toezicht toe. Met ingang van 1 januari 2013 is ook Stichting VIE (Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed) onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het Openluchtmuseum gebracht. Ook op deze stichting ziet de Raad van Toezicht toe.

Het Nederlands Openluchtmuseum kent een directie met een eenhoofdige directeur-bestuurder. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd in het Bestuursreglement.

Bevoegdheden, verantwoordelijkheden en taken Raad van Toezicht

Algemeen

De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in het Openluchtmuseum. De Raad van Toezicht richt zich bij de vervulling van zijn taak op het belang van de stichtingen en houdt daarbij rekening met de belangen van betrokkenen. Taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht volgen uit de wet en de statuten van de genoemde stichtingen. Ze zijn nader uitgewerkt in het Reglement Raad van Toezicht.

Specifiek

De Raad van Toezicht concentreert zich daarbij in het bijzonder op een drietal kerntaken:

1. statutaire besluitvorming;
2. advisering en coaching van de directeur-bestuurder;
3. werkgeverschap.

Vanuit de Raad van Toezicht zijn twee vaste commissies gevormd:

- Financiële Auditcommissie;
- Commissie Benoeming, Beoordeling en Beloning.

Samenstelling en functioneren Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit een door de Raad vast te stellen aantal leden binnen de statutaire kaders (van vijf tot negen leden). In 2015 bestaat de Raad uit 7 leden. De leden

worden door de Raad van Toezicht benoemd. Eén lid wordt benoemd op voordracht van de Ondernemingsraad van het museum. Een ander lid wordt benoemd op voordracht van het bestuur van de Stichting VIE.

De zittingstermijn bedraagt vier jaar, waarna maximaal voor één termijn herbenoemd kan worden. De Raad hanteert een rooster van aftreden en evalueert periodiek.

De Raad van Toezicht komt gemiddeld 5 maal per jaar bijeen. Van de leden wordt verwacht dat zij jaarlijks ten minste vier van de vijf vergaderingen bijwonen. Gemaakte onkosten worden vergoed.

Gewenste samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht streeft naar een gelijke verdeling van mannelijke en vrouwelijke leden (in 2015 respectievelijk vier en drie) en naar een grotere diversiteit op gebieden als culturele afkomst en leeftijd. Verder is het van belang dat een voldoende aantal leden van de Raad (ook) een binding heeft met Gelderland/Oost-Nederland.

Aan elk lid wordt als eis gesteld dat hij/zij

- beschikt over ervaring in het besturen, dan wel het houden van toezicht;
- functioneert of gefunctioneerd heeft in landelijke netwerken op het gebied van zijn/haar expertise;
- beschikt over affiniteit met het werkkterrein van het Nederlands Openluchtmuseum, zijnde de publiek-private sector.

Binnen de Raad van Toezicht dient expertise op de volgende gebieden aanwezig te zijn:

- algehele leiding, management, bestuur en juridische zaken;
- financiën (bij tenminste twee leden);
- personeelszaken en personeelsbeleid (lid bij voorkeur te benoemen op voordracht van de Ondernemingsraad);
- Nederlandse geschiedenis en culturele verhoudingen;
- cultuur van het dagelijks leven ('volkscultuur') en immaterieel erfgoed (lid bij voorkeur te benoemen op voordracht van Stichting VIE);
- toerisme en recreatie;
- marketing en promotie;
- nieuwe media en/of publiciteit;
- onderwijs (basis- en voortgezet) en jongerencultuur;
- duurzaamheid, bij voorkeur m.b.t. de toepassing in het bedrijfsleven, inrichting van de organisatie en productthematiek.

Persoonskenmerken:

- bestuurlijke ervaring;
- conceptueel en strategisch denken;
- ondernemende, maar bezonnen instelling;
- sterk ontwikkeld normbesef en maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel;

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Raad van Toezicht op 28 september 2015.

SAMENSTELLING DIRECTIE (NEVENFUNCTIES)

NAAM	FUNCTIE	VANAF	RELEVANTE NEVENFUNCTIES
Dr. Willem Bijleveld	Directeur- bestuurder	1 mei 2014	Lid Raad van Toezicht Stichting Defensiemusea Voorzitter Stichting Helene Kröller-Müller Fonds Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Continuïteit Omniversum Penningmeester Stichting VSB Poëzieprijs Lid Bestuur Libris Geschiedenisprijs Lid Raad van Advies CASA

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT

NAAM	ROL IN RVT	LID SINDS	LID TOT	HOOFD- EN NEVENFUNCTIES
De heer Prof. dr. P. Schnabel	Voorzitter Lid Financiële Commissie (van 1 juni 2013 – 31 december 2014)	1 maart 2011	1 maart 2019	Universiteitshoogleraar Universiteit Utrecht Voorzitter bestuur Innovatiefonds Zorgverzekeraars, Zeist Lid Raad van Toezicht ING Nederland, Amsterdam Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Internet Domein Registratie Nederland, Arnhem Adviseur Instituut GAK, Hilversum Voorzitter Museum Bredius te Den Haag Lid bestuur Museum Catharijneconvent te Utrecht Lid Raad van Toezicht Museum Boymans van Beuningen te Rotterdam Penningmeester Koninklijk Concertgebouworkest, Amsterdam Lid bestuur Stichting Ons Erfdeel, Rekkem (B) Lid Eerste Kamer D66 Lid Bestuur Fondation Constant
De heer Mr. drs. O. Bijster	Lid	17 december 2012	17 december 2016 (herbenoem- baar)	Bestuurder Nederlands Instituut voor Farmaco Genetisch Onderzoek, Utrecht Bestuurder Babel Holding B.V. Utrecht Lid bestuur Filiaal; jeugdtheater Utrecht

NAAM	ROL IN RVT	LID SINDS	LID TOT	HOOFD- EN NEVENFUNCTIES
Mevr. M.H.H. van Haaren – Koopman	Lid Financiële commissie (vanaf 1 juni 2014)	1 april 2012	1 april 2016 (herbenoembaar)	Voorzitter Stichting Zero Emissie busvervoer Voorzitter Nederlandse Vereniging van Binnenhavens Lid Commissie van Advies Burgers' Zoo Voorzitter Stichting behoud en instandhouding Commanderie in Doesburg Wethouder gemeente Berkelland Voorzitter Achterhoek Toerisme Voorzitter Vrije Tijds Economie Achterhoek
Mevrouw J.G. Stam	Lid	10 april 2013	10 april 2017 (herbenoembaar)	Commissaris/toezichthouder, adviseur en executive coach Voorzitter Raad van Commissarissen Van Ede Groep (Van Ede&Partners) Voorzitter Raad van Toezicht ROC Friesland College Lid bestuur Stichting Fonds Toevluchtsoord Groningen Lid van begeleidingscommissies politieonderzoek en executive coach, o.a. voor het kandidatenprogramma voor Politieiders
De heer Drs. ir. J. van der Veer	Lid Voorzitter Commissie Benoeming, Beoordeling en Beloning	1 april 2010	1 april 2018	Voorzitter Raad van Commissarissen ING Voorzitter Raad van Commissarissen Philips Voorzitter Platform Bèatechniek Lid Raad van Commissarissen Concertgebouw Bestuurslid Nationale Toneel Voorzitter Rotterdam Climate Initiative (RCI) Voorzitter Raad van Toezicht Technische Universiteit Delft Bestuurslid Europees Instituut voor Innovatie en Technologie Lid Raad van Commissarissen Boskalis
De heer Drs. R.J.X. Wanders	Voorzitter Financiële Commissie (vanaf 1 juni 2013) Lid Financiële Commissie (tot 1 juni 2013)	1 november 2009	1 november 2017	CFO en lid statutaire directie ANWB B.V. President Commissaris KNAC Services B.V. Lid Raad van Commissarissen Reis- en Rechtshulp N.V. Lid Raad van Commissarissen Unigarant N.V. / UVM Verzekeringsmaatschappij N.V. Vicevoorzitter Stichting Pensioenfonds ANWB Penningmeester Stichting Nederland Schoon

BERICHT VAN DE ONDERNEMINGSRAAD

De hoofdthema's waarvoor de OR in 2015 aandacht vroeg zijn:

- Resultaten bruggenbouwprojecten.
- Uitbreiding Marketing & Communicatie en Financiële Zaken.
- Afslanken van het MT.
- Kwantificering kern en flexibele schil.
- Stijl van leidinggeven.
- Doorgroei kansen.

Dit jaar zijn de resultaten van de bruggenbouwprojecten duidelijk geworden. De voornaamste conclusie is dat het beoogde resultaat van ongeveer € 1.000.000,- (kostenbesparing en verhoging van efficiëntie) niet volledig is behaald en dat dit door latere ontwikkelingen en zorgvuldig bestuur ook niet nodig bleek. De bruggenbouwprojecten hebben daarentegen € 275.000,- aan besparingen opgeleverd. Omdat nimmer is berekend welke onkosten daar nog van afgetrokken dienen te worden blijft de werkelijke 'winst' onbekend. Terugkijkend was de intensivering van de samenwerking tussen de afdelingen gedurende dit project wellicht het grootste winstpunt.

Naar aanleiding van de uitbreiding van de sector Marketing & Communicatie en de afdeling Financiële Zaken heeft de OR zijn zorgen uitgesproken over de balans tussen het aantal mensen op kantoor en op het terrein. Het kantoor is de laatste jaren fors gegroeid terwijl er op het terrein fte's zijn verdwenen. Daar het terrein steeds meer bezoekers ontvangt en de bezoekerservaring juist daar plaats vindt, vindt de OR dit een zorgelijke ontwikkeling.

Bij de poging van de directie om naar een kleiner MT te groeien zijn de adviezen van de OR er op gericht geweest om in dit proces enerzijds de beste personen over te houden en anderzijds te zorgen dat de taakvelden die niet meer direct aan tafel zitten toch nog steeds goed behartigd blijven.

De OR heeft aan de directie gevraagd welke taken ze per afdeling tot de vaste kern rekent en welke vooraan uit de flexibele schil gerealiseerd zullen worden. De OR vroeg daarnaast om te kwantificeren hoeveel mensen en fte's er nu in de vaste kern en in de flexibele schil zitten. Dit is onontbeerlijke informatie voor adequaat bestuur. Tot nog toe is dit voor nog maar één afdeling duidelijk. Op diverse plaatsen heeft de OR aandacht

gevraagd voor de doorgroeimogelijkheden van de medewerkers. Nieuwe taken dienen zich in zo'n rap tempo aan en met zo'n omvang, dat er weinig tijd is om daar intern ervaring voor op te kunnen doen. Het is eens te meer van belang dat de directie hierin een actief beleid gaat voeren zodat bestaande medewerkers ook in de toekomst de kennis en competenties hebben voor de nieuwe taken. Daarbij zijn leidinggevers nodig die dit proces op een enthousiasmerende wijze kunnen coachen en faciliteren. Omdat het hieraan op diverse afdelingen in het museum schort heeft de OR hiertoe een notitie ingediend en zal zij hiervoor ook in 2016 aandacht blijven vragen.

Advies- en instemmingsverzoeken

Instemmingsverzoeken:

- Uitbreiding afdeling FiZa (ingestemd)
- Uitbreiding HR-cyclus met een jaarlijks Planingsgesprek (niet ingestemd)

Adviesaanvragen:

- Overdracht van taken en bevoegdheden aan nieuw hoofd M&O (negatief geadviseerd)

Overleg met de directie

De OR en de directie hebben in 2015 zes maal formeel overleg gevoerd waarvan twee artikel 24 vergaderingen. Daarnaast vonden vijf informele overleggen plaats.

Deze vergaderingen hebben in alle openheid, rust en helderheid plaatsgevonden, ook daar waar er na overleg verschillen van inzicht bleven bestaan. Buiten de hier boven benoemde hoofdthema's is daarin gesproken over:

- Begroting NOM, SDOB, VIE, Canon
- Jaarrekening NOM, SDOB, VIE
- Opleidingsbudget
- Ontslagvergoeding
- Afdeling Kluis
- Pensioencheck
- Fietsvergoeding/reiskosten
- Contractvormen
- Medewerkers tevredenheidsonderzoek
- ARBO/RIE
- Horecasalarissen
- Collectie Centrum Nederland
- De gevolgen van de Wet Werk en Zekerheid

Raadpleging

De OR-adviseurs zijn geraadpleegd inzake het bruggenbouwproject en de stijl van leidinggeven in de organisatie. Daarnaast is een achterbanbijeenkomst gehouden waarin medewerkers onder meer hun behoefte kenbaar maakten om mee te kunnen groeien met de nieuwe taken, hun problemen voorlegden

inzake de pluriforme wijze waarop er met hen functionerings- en beoordelingsgesprekken wordt gevoerd en hun zorgen uitten over de gevolgen van de Entree-sluiting voor de bezoekers.

Bulletin

Er zijn in totaal vier bulletins uitgebracht met artikelen over onder meer de noodzaak tot een persoonlijk ontwikkelingsplan voor medewerkers, het bruggenbouwproject en het meer zelf uitvoeren van structurele werkzaamheden zoals projecten leiden, het werven van personeel en het schrijven van beleidsplannen.

Arnhem, 24 maart 2016

De Ondernemingsraad,
Hans Piena (voorzitter)
Jo-Ann van den Berg (secretaris)
Tamara van Asselt (voorzitter tijdens OV)
Bé Bisschop
Carianne van Dorst
Ronnie van Silfhout
Nanja Willemsen

PRESTATIEVERANTWOORDING

NEDERLANDS OPENLUCHTMUSEUM 2015

PRESTATIE OVERZICHT 2015

1. PUBLIEKSFUNCTIE: TOEGANKELIJKHEID VAN DE COLLECTIE

	Realisatie	Subsidie aanvraag		Realisatie
	2015	2013	2016	2014
Gemiddeld aantal openingsuren per week	48	48	48	48
Bezoeken totaal	556.093	460.000	500.000	548.036
Waarvan betalend	514.432	428.000	465.000	508.313
Waarvan niet betalend	41.661	32.000	35.000	39.723

2. SPECIFICATIE BEZOEK SCHOOLGROEPEN

	Realisatie	Subsidie aanvraag		Realisatie
	2015	2013	2016	2014
Totaal aantal bezoeken schoolkinderen	38.548	33.500	36.000	29.655
Waarvan Primair Onderwijs	23.921	20.000	20.000	17.938
Waarvan Voortgezet Onderwijs	14.627	13.500	16.000	11.717

3. BEREIK WEBSITE(S) EN (SOCIALE) MEDIATOEPASSINGEN

	Realisatie	Subsidie aanvraag		Realisatie
	2015	2013	2016	2014
Algemene website				
Totaal aantal bezoeken website	972.821	560.000	650.000	859.418
Aantal unieke bezoekers (IP-adres)	696.847	430.000	550.000	673.658
Bereik van sociale mediatoeppassing				
Facebook	22.059	250	500	19.531
Twitter	10.500	3.000	3.500	9.002

4. COLLECTIES

Bruiklenen	Realisatie	Subsidie aanvraag		Realisatie
	2015	2013	2016	2014
<i>Aantal objecten gekregen bruikleen</i>	11.119	10.500	10.000	21.188
<i>waarvan binnenland</i>	11.119	10.500	10.000	21.188
<i>waarvan buitenland</i>	-	-	-	-
<i>Aantal objecten verleend bruikleen</i>	355	1.141	1.141	279
<i>waarvan binnenland</i>	355	1.141	1.141	279
<i>waarvan buitenland</i>	-	-	-	-
Collectiefunctie	Realisatie	Subsidie aanvraag		Realisatie
	2015	2013	2016	2014
Totaal aantal collectie-objecten	154.344	156.200	152.000	155.715
Aantal objecten uit legaten/schenken geaccepteerd namens Staat	-	-	-	-
Aantal objecten uit legaten/schenken geaccepteerd eigen naam	1.917	-	-	1.180
Overig aantal verwervingen per jaar	428	-	-	2.083
Registratiegraad (% van totaal)	100%	100%	100%	100%
Aandeel collectie gedigitaliseerd (% van totaal)	98%	96%	98%	98%
Presentatie naar algemeen publiek (% van totale collectie)	6%	10%	10%	8%
Aantal restauraties/conservaties per jaar	641	18	18	458

Arnhem, 24 maart 2016

Dr. Willem Bijleveld
Directeur-bestuurder

BALANS

NEDERLANDS OPENLUCHTMUSEUM 2015

BALANS PER 31 DECEMBER 2015

	EUR	2015 EUR	EUR	2014 EUR
ACTIVA				
Materiële vaste activa	<u>4.489.330</u>		<u>2.623.088</u>	
Totale vaste activa		4.489.330		2.623.088
Vorraden	102.309		123.556	
Vorderingen	1.816.887		1.432.759	
Vorderingen op gelieerde rechtspersonen	-		4.765	
Liquide middelen	<u>9.217.895</u>		<u>7.355.876</u>	
Totale vlottende activa		11.137.091		<u>8.916.956</u>
TOTALE ACTIVA		15.626.421		<u>11.540.044</u>
PASSIVA				
Algemene reserve	2.556.475		2.501.859	
Bestemmingsreserves	-		208.471	
Bestemmingsfondsen	<u>2.577.769</u>		<u>2.139.117</u>	
Totale Eigen Vermogen		5.134.244		4.849.447
Voorziening jubileum uitkeringen	<u>147.000</u>		<u>125.000</u>	
Totale Voorzieningen		147.000		125.000
Lening Provincie Gelderland	-		-	
Investeringsubsidie OCW	4.332.369		3.408.982	
Investeringsubsidie BGL	<u>800.000</u>		<u>-</u>	
Totale Langlopende schulden		5.132.369		3.408.982
Schulden aan leveranciers	1.575.266		1.111.112	
Schulden aan gelieerde rechtspersoon	233.174		28.941	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	302.419		322.196	
Schulden uit hoofde van pensioenen	122.255		96.133	
Onderhanden projecten	2.209.750		1.014.191	
Overige schulden	760.498		570.125	
Overlopende passiva	9.447		<u>13.917</u>	
Totale Kortlopende schulden		5.212.809		<u>3.156.615</u>
TOTALE PASSIVA		15.626.421		<u>11.540.044</u>

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

NEDERLANDS OPENLUCHTMUSEUM 2015

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2015

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Baten			
- publieksinkomsten	5.297.352	5.102.500	5.240.636
- sponsorinkomsten	284.462	505.000	256.416
- overige inkomsten	538.999	560.000	544.278
Directe opbrengsten	6.120.813	6.167.500	6.041.330
Indirecte opbrengsten	526.428	520.000	532.207
<i>Totale opbrengsten</i>	6.647.241	6.687.500	6.573.537
- Onderdeel exploitatie bijdrage	6.795.634	7.907.000	5.937.896
- Onderdeel huren	3.750.018	3.283.000	4.102.620
Structurele subsidie Ministerie OCW	10.545.652	11.190.000	10.040.516
Overige (niet-structurele) subsidies en bijdragen	1.733.936	1.202.500	1.778.571
<i>Totale Subsidies/bijdragen</i>	12.279.588	12.392.500	11.819.087
TOTALE BATEN	18.926.829	19.080.000	18.392.624
	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Lasten			
Salarislasten	8.799.639	8.425.000	8.271.400
Afschrijvingen	350.449	352.000	320.572
Aankopen	4.150	7.000	6.510
Huur	2.219.680	2.226.000	2.274.590
Overige lasten	7.332.779	5.656.000	6.179.898
TOTALE LASTEN	18.706.696	16.666.000	17.052.969
<i>Saldo uit gewone bedrijfsvoering</i>	220.133	2.414.000	1.339.655
Saldo rentebaten/-lasten	26.425	70.000	60.704
Saldo bijzondere baten/-lasten	38.240	-	-12.240
Exploitatieresultaat	284.798	2.484.000	1.388.119

RESULTAATBESTEMMING

		2015	Begroting	2014
		EUR	EUR	EUR
Exploitatieresultaat	I	284.798	2.484.000	1.388.119
Mutatie bestemmingsfondsen				
Onttrekking/dotatie OCW fonds 2009-2012		-	-	159.330
Onttrekking/dotatie bestemmingsfonds Veiligheid		73.356	-	20.200
Onttrekking bestemmingsfonds TV gelden		-	-25.000	10.228
Onttrekking bestemmingsfonds CANON		-	-1.744.000	-
Dotatie bestemmingsfonds Huursubsidie		-442.357	-650.000	-521.000
Dotatie bestemmingsfonds TV gelden		-254.608	-	-940.000
Subtotaal mutatie bestemmingsfondsen	II	-623.609	-2.419.000	-1.271.242
Mutatie bestemmingsreserves				
Onttrekking bestemmingsreserve Boerderij Hoogmade		-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve onderhoud museale gebouwen		-	-65.000	-
Subtotaal mutatie bestemmingsreserves	III	-	-65.000	-
Exploitatieresultaat als basis voor bepalen 'niet bestede OCW subsidie'	IV=I+II+III	-338.811	-	116.877
Dotatie/onttrekking bestemmingsfonds OCW		-184.957	-	63.803
Dotatie/onttrekking Algemene reserve		-153.855	-	53.074
Subtotaal dotaties bestemmingsfonds OCW, bestemmingsreserve en algemene reserve	V	-338.811	-	116.877
TOTAAL RESULTAATBESTEMMING		-284.798	-2.484.000	-1.388.119
Directe opbrengsten		6.120.813	6.167.500	6.041.330
Indirecte opbrengsten		526.428	520.000	532.207
overige subsidies en bijdragen		1.733.936	1.202.500	1.778.571
		8.381.177	7.890.000	8.352.108
Subsidie OCW		10.545.652	11.090.000	10.040.516
		10.545.652	11.090.000	10.040.516
Totaal		18.926.829	18.980.000	18.392.624
Aandeel OCW		55,7%	58,4%	54,6%
Aandeel Museum		44,3%	41,6%	45,4%
Eigen Inkomsten Norm		79,5%	71,1%	83,2%

CATEGORIALE EN FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING

NEDERLANDS OPENLUCHTMUSEUM 2015

CATEGORIALE EN FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2015

	2015		Publieksfunctie		Collectie functie		Wetenschappelijke functie		Algemeen	
	EUR	EUR	vaste presentatie	onderzoek & registratie	conserveren & restaureren	verwerven & afstoten	onderzoek & documentatie	beheer	EUR	EUR
BATEN										
Directe opbrengsten										
- publieksinkomsten										
- kaartverkoop	4.743.710	EUR	4.743.710	-	-	-	-	-	-	-
- overig	553.642	EUR	553.642	-	-	-	-	-	-	-
- sponsorinkomsten	284.462	EUR	-	-	-	-	-	-	284.462	-
- overige inkomsten	538.999	EUR	538.999	-	-	-	-	-	-	-
Indirecte opbrengsten	526.428	EUR	-	-	-	-	-	-	526.428	-
Totale opbrengsten	6.647.241	EUR	5.836.351	-	-	-	-	-	810.890	-
Structurele subsidie OCW										
- onderdeel huren	3.750.018	EUR	1.053.716	132.189	934.164	-	-	-	1.629.949	-
- onderdeel exploitatiebijdrage	6.795.634	EUR	3.380.240	673.706	2.736.865	4.822	-	-	-	-
Overige (niet-structurele) subsidies en bijdragen	1.733.936	EUR	1.623.196	-	110.740	-	-	-	-	-
Totale Subsidies/Bijdragen	12.279.588	EUR	6.057.152	805.895	3.781.769	4.822	-	-	1.629.949	-
TOTALE BATEN	18.926.829	EUR	11.893.503	805.895	3.781.769	4.822	-	-	2.440.839	-

CATEGORIALE EN FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2015
VERVOLG

LASTEN	2015		Publieksfunctie		Collectie functie		Wetenschappelijke functie		Algemeen	
	EUR	EUR	vaste presentatie	onderzoek & registratie	conserveren & restaureren	verwerven & afstoten	onderzoek & documentatie	beheer	EUR	EUR
Salarislasten	8.799.639	4.575.812	483.980	1.891.922	-	-	-	1847.924	-	-
Afschrijvingen	350.449	139.238	-	22.519	-	-	-	188.692	-	-
Huren	2.219.680	623.707	78.244	552.943	-	-	-	964.786	-	-
Aankopen	4.150	-	-	-	-	4.150	-	-	-	-
Overige Lasten	7.332.779	4.352.400	122.918	720.543	-	-	-	2.136.918	-	-
TOTALE LASTEN	18.706.696	9.691.157	685.142	3.187.927	4.150	-	-	5.138.320	-	-
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	220.133	2.202.346	120.753	593.842	672	-	-	2.697.481-	-	-
Saldo rentebaten/-lasten	26.425	-	-	-	-	-	-	-	-	26.425
Saldo bijzondere baten/-lasten	38.240	-	-	-	-	-	-	-	-	38.240
SALDO UIT BEDRIJFSVOERING	284.797	2.202.346	120.753	593.842	672	-	-	2.632.816-	-	-
Toekenning algemeen beheer	-	2.060.684	92.519	479.143	470	-	-	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT	284.797	141.662	28.234	114.699	202	-	-	-	-	-

TOELICHTING

JAARREKENING 2015

ALGEMEEN

Deze jaarrekening heeft betrekking op de per 1 januari 1991 verzelfstandigde Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum. Ten aanzien van de museale collectie is overeengekomen dat deze juridisch eigendom blijft van het Rijk; de Stichting heeft deze in bruikleen verkregen. Bovendien heeft de Stichting een instandhoudingsverplichting ten aanzien van de museale objecten.

De Stichting ontvangt van het Rijk een subsidie voor de museale taken; daarnaast worden inkomsten verworven door entreegelden, parkeergelden en huuropbrengsten, alsmede door de exploitatie van een winkel en overige commerciële activiteiten.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het handboek verantwoording cultuursubsidies musea van het ministerie van OCW.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN DE RESULTAATBEPALING

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Voor zover niet anders vermeld is, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Gebruik van schattingen en oordelen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Activering onderhanden werk inzake project Canon

Het museum is volop aan het investeren in de nieuwe Canon tentoonstellingen en de bijhorende huisvesting en infrastructuur. Deze investeringen en de daarvoor ontvangen subsidiegelden werden in 2013 en 2014 verantwoord via de exploitatierekening. Echter, om het juiste bedrijfseconomische inzicht te behouden in deze posities dienen deze verantwoord te worden op de balans. Voor dit doel is een aantal wijzigingen in de verslaggeving en presentatie rondom de investeringen en subsidies doorgevoerd.

Vanaf de jaarrekening 2015 worden investeringen in Canon geactiveerd en de ontvangen subsidie en sponsorgelden die hier betrekking op hebben als langlopende schuld verantwoord. Deze subsidie en sponsorgelden zullen vrijvallen in hetzelfde tempo als de daaraan gerelateerde investeringen worden afgeschreven. Het effect daarvan op voorgaande jaren is als volgt:

EFFECTEN 2014	VERMOGEN 31-12-2014	RESULTAAT 2014
Voor herziening	7.934.242	2.865.140
Effect herziening	-3.084.795	-1.477.021
Na herziening	4.849.447	1.388.119

EFFECTEN 2013 EN EERDER	VERMOGEN 1-1-2014	RESULTAAT <2014
Voor herziening	5.078.101	855.123
Effect herziening	-1.616.773	-1.616.773
Na herziening	3.461.328	-761.650

Consolidatie van gelieerde rechtspersonen

Stichting De Oude Bijenkorf kwalificeert zich als een gelieerde rechtspersoon. In overeenstemming met de bepalingen in het Handboek verantwoording cultuursubsidies musea van het ministerie van OCW wordt deze gelieerde rechtspersoon niet meegeconsolideerd. In plaats daarvan wordt de jaarrekening van deze rechtspersoon verstrekt aan het ministerie.

Stichting Volkscultuur en Immaterieel erfgoed (VIE) kwalificeert zich als een gelieerde rechtspersoon. In overeenstemming met de bepalingen in het Handboek verantwoording cultuursubsidies musea van het ministerie van OCW wordt deze gelieerde rechtspersoon niet meegeconsolideerd. Aangezien het VIE via het museum een subsidie verkrijgt van het ministerie van OCW en daarnaast nog extra subsidie verkrijgt voor haar UNESCO-taak wordt er voor het VIE een separate jaarrekening voor verantwoording van de genoemde subsidies gemaakt en verstrekt aan het ministerie.

Materiële vaste activa

Gebouwen en inventaris

Alle museale gebouwen in gebruik bij Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum zijn juridisch eigendom van de Staat der Nederlanden en op basis hiervan niet geactiveerd. Alle overige gebouwen worden gehuurd bij het Rijksvastgoedbedrijf, de grond ten behoeve van de parkeervoorzieningen is in erfpacht verkregen van de gemeente Arnhem, de overige terreinen worden gehuurd. De gehuurde gebouwen en terreinen worden als operationele huur in de exploitatierekening verwerkt.

In enkele gebouwen heeft de Stichting zelf geïnvesteerd. Deze investeringen zijn in de balans opgenomen. De verkrijgingsprijs van

deze investeringen worden over de economische levensduur afgeschreven volgens de lineaire methode.

Bedrijfsinstallaties

Per 1 januari 2005 heeft het museum het economisch eigendom van de bedrijfsinstallaties om niet verkregen van het ministerie van OCW. In overeenstemming met de gemaakte afspraken tussen de Vereniging van Rijksmusea en het ministerie van OCW zoals uitgewerkt in de beschikking van 16 december 2004, dient er een waarde te worden toegekend aan deze bedrijfsinstallaties. Op basis van de door de Rijksgebouwendienst aangegeven vervangingswaarde en vervangingstermijnen heeft activering in de balans plaatsgevonden en is de economische levensduur van de verschillende installaties bepaald. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over deze waarde volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur.

Museale gebouwen en overige museale collectie

De museale gebouwen en de overige museale collectie, welke ten tijde van de verzelfstandiging aanwezig waren, zijn niet geactiveerd. De museale gebouwen en de museale collectie zijn in bruikleen ontvangen van de Staat der Nederlanden. Kosten van onderhoud worden ten laste van de exploitatie van het museum gebracht. Kosten van aanschaffingen inzake de overige museale collectie worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Parkeerterrein

De inrichting van het parkeerterrein is gewaardeerd op verkrijgingprijs. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur.

Overige bedrijfsmiddelen

Inventaris van kantoren en vervoermiddelen worden gewaardeerd op verkrijgingprijs. Afschrijvingen vinden lineair plaats gebaseerd op de geschatte economische levensduur.

Bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waarde verminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de

realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroom genererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardevermindingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroom genererende eenheid geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als er sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vorraden

Deze worden gewaardeerd tegen de kostprijs onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor incurantheid.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: vorderingen, geldmiddelen, kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen. Er is geen sprake van in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten en derivaten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de

vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de exploitatierekening, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de exploitatierekening.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen

Overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de winst-en-verliesrekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan of het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Een bijzonder waardevermindingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte

toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de exploitatierekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderverslies wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de exploitatierekening.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Dit is het gedeelte van het eigen vermogen waartoe de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

Bestemmingsfonds OCW

OCW-subsidie die nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt dient opgenomen te worden in een bestemmingsfonds OCW.

Bestemmingsreserves

Dit betreft het gedeelte van het eigen vermogen dat wordt afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven door het bestuur.

Voorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- Een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- Waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- Het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde

worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening voor jubileumuitkeringen wordt gevormd voor de in de cao opgenomen rechten op toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Onderhanden projecten

Ontvangen projectsubsidies worden verantwoord onder onderhanden projecten. Naar rato van de voortgang en de gemaakte kosten voor het project worden de ontvangen (niet-structurele) subsidies als baten aan de exploitatie rekening toegerekend. Ook voor zover er sprake is van geormerkte bijdragen en subsidies van derden in relatie tot specifieke projecten wordt deze methode gehanteerd. Daar waar ontvangen subsidiegelden of sponsorgelden leiden tot te activeren investeringen zal de subsidie als langlopende schuld worden gepresenteerd en vrijvallen over de looptijd van de investering.

Exploitatierekening

Opbrengstverantwoording

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

Publieksinkomsten

Publieksinkomsten bestaan vooral uit entreegelden, museumkaartbezoek en parkeergelden. Deze inkomsten worden opgenomen in de baten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding en worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Sponsorinkomsten

Deze inkomsten worden opgenomen in de baten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding en worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Overige inkomsten (direct)

Deze inkomsten bestaan vooral uit omzet Retail. Deze inkomsten worden opgenomen in de baten wanneer de belangrijke risico's aan de koper zijn overgedragen en de inning van de verschuldigde

vergoeding waarschijnlijk is (veelal directe betaling). Deze inkomsten worden verantwoord tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding en worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Overheidssubsidies / overige subsidies en bijdragen

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat voldaan wordt aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden als langlopende schuld opgenomen in de balans en systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Wet normering topfunctionarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

BALANS PER 31 DECEMBER 2015

Materiële vaste activa

Het verloop is als volgt:

	GEBOUWEN EN TERREINEN	INVENTARIS EN INRICHTING	VERVOERMIDDELEN	BEDRIJFSINSTALLATIES	ACTIVA IN UITVOERING	TOTAAL
Aanschafwaarde per 1-1-2015	4.323.914	6.975.875	261.290	795.201	360.748	12.717.028
Investerings 2015	196.336	161.343	40.670	-	1.834.307	2.232.655
Desinvestering 2015	-	8.114	22.095	-	-	30.209
Overboeking 2015	-	-	-	-	-	-
Aanschafwaarde 31-12-2015	4.520.250	7.129.104	279.865	795.201	2.195.055	14.919.475
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2014	2.545.679	6.587.733	213.291	747.238	-	10.093.940
Afschrijvingen 2015	145.876	135.626	20.984	47.963	-	350.449
Desinvestering afschrijving 2015	-	5.590	8.654	-	-	14.244
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2015	2.691.555	6.717.768	225.621	795.201	-	10.430.145
Boekwaarde 31-12-2015	1.828.695	411.336	54.244	-	2.195.055	4.489.330

Op de materiële vaste activa zijn de volgende afschrijvingspercentages van toepassing:

- Gebouwen 5-10%
- Inventaris en inrichting 10-33%
- Vervoermiddelen 20%
- Bedrijfsinstallaties 8-20%

VOORRADEN

	2015	2014
	EUR	EUR
Winkelvoorraden	48.559	93.830
Waardepapieren	53.645	7.619
Museumgidsen	104	22.106
	102.309	123.556

De voorziening voor incourantheid bedraagt EUR nihil (2014: EUR nihil).

VORDERINGEN

Totale vorderingen

De vorderingen bestaan uit:

	2015	2014
	EUR	EUR
Debiteuren	143.055	77.616
Overige vorderingen	1.515.219	1.198.200
Overlopende activa	158.614	156.943
	1.816.887	1.432.759

Een nadere uitsplitsing van de vorderingen is hieronder opgenomen. Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

DEBITEUREN

De debiteuren zijn verantwoord onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid voor een bedrag van EUR 5.929 (2014: EUR 5.929).

Overige Vorderingen

	2015	2014
	EUR	EUR
Te vorderen BTW	393.186	210.728
Nog te ontvangen rente	26.029	60.195
Te ontvangen inzake Museumkaart bezoek	659.176	506.747
Te ontvangen V-fonds inzake Maand van de Geschiedenis	67.750	67.750
Te ontvangen VSB fonds inzake Dingeliefde	-	246.000
Te ontvangen Prov. Gelderland inzake Verhaal van Gelderland	178.599	
Overige vorderingen	190.480	106.780
	1.515.219	1.198.201

Overlopende activa

	2015	2014
	EUR	EUR
Vooruitbetaalde verzekeringskosten	49.967	51.703
Vooruitbetaalde kosten IJsbaan	-	25.625
Vooruitbetaalde kosten onderhoudscontracten	46.868	29.352
Overige vooruitbetaalde kosten	61.779	50.263
	158.614	156.943

Vordering op gelieerde rechtspersonen

	2015	2014
	EUR	EUR
RC Stichting VIE	-	4.151
RC Vereniging Vrienden NOM	-	614
RC Stichting De Oude Bijenkorf	-	-
	-	4.765

Over de rekening courant vorderingen wordt geen rente berekend. De looptijd is korter dan een jaar.

LIQUIDE MIDDELEN

	2015	2014
	EUR	EUR
Kas	64.454	96.602
Kruisposten	81.671	14.405
Rekening courant ING Bank	2.316.605	498.166
Spaarrekening ING Bank	6.755.165	6.744.973
	9.217.895	7.354.146

Het gemiddelde rentepercentage ontvangen op de spaarrekeningen in 2015 bedroeg circa 0,5% (2014: 0,9%). Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar.

EIGEN VERMOGEN

Algemene Reserve

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	2.501.859	2.407.091
Overboeking van bestemmingsreserve bedrijfsinstallaties	208.471	41.694
Resultaatbestemming	153.855-	53.074
Stand per 31 december	2.556.475	2.501.859

De algemene reserve is gewijzigd door toevoeging van de vrijval van de bestemmingsreserve bedrijfsinstallaties ad EUR 208.471, waarvoor wordt verwezen naar de toelichting bij de betreffende bestemmingsreserve. Tevens is er vanuit het exploitatieresultaat EUR 153.855 onttrokken.

Bestemmingsreserves

Bedrijfsinstallaties

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	208.471	250.165
Resultaatbestemming	208.471-	41.694-
Stand per 31 december	-	208.471

Het economisch eigendom van de bedrijfsinstallaties is per 1 januari 2005 om niet overgedragen aan het museum. Conform de voorschriften van het ministerie van OCW is voor de berekende boekwaarde een corresponderende bestemmingsreserve gevormd.

De investeringen in bedrijfsinstallaties zijn verwerkt in de materiële vaste activa en lopen via de bestemmingsreserve af op basis van de economische levensduur te beginnen in 2005. In 2015 is besloten om de bedrijfsinstallaties volledig af te schrijven i.v.m. de verbouwing van het entreegebouw. Analoog daaraan wordt het restant van de bestemmingsreserve ook in een keer toegevoegd aan de Algemene reserve. Dat betekent dat er in 2015 een onttrekking van EUR 208.471 heeft plaats gevonden uit de bestemmingsreserve, welke is toegevoegd aan de algemene reserve. Hiermee komt het saldo van de bestemmingsreserve op nihil en is daarmee afgewikkeld.

Bestemmingsfondsen

In het Handboek musea 2013-2016 is bepaald dat het bestemmingsfonds OCW blijft bestaan. Het museum heeft besloten om de bestemmingsfondsen te handhaven betreffende niet bestede gelden uit het verleden en verstrekt door OCW. Dit betreft de bestemmingsfondsen OCW 2013-2016, OCW 2009-2012, TV-gelden, Veiligheid en Canon. Deze zijn allen opgenomen in het bestemmingsfonds OCW maar zullen elk afzonderlijk zichtbaar blijven. Kosten gemaakt in het kader van TV-gelden, Veiligheid en de Canon zullen volledig onttrokken worden uit het desbetreffende bestemmingsfonds.

In het kader van de bevrozing van de huren is besloten dat de huurvrijval (het verschil tussen de huursubsidie en de 'bevroren' huurlast) gedoteerd wordt aan een nieuw te vormen bestemmingsfonds.

BESTEMMINGSFONDS OCW

	2015	2014
	EUR	EUR
OCW 2013-2016	-121.154	63.803
OCW 2009-2012	-	-
Huursubsidie	963.357	521.000
Technische Vervangingsgelden	1.310.654	1.056.046
Veiligheid	424.912	498.268
Bestemmingsfonds OCW	2.577.769	2.139.117

Het bestemmingsfonds OCW is opgebouwd uit een zestal onderdelen:

1. OCW fonds 2013-2016: dit fonds wordt gevormd door de exploitatieresultaten die het museum in deze beleidsperiode maakt. Conform voorgaande jaren wordt op basis van de verhouding van de subsidie van het ministerie van OCW ten opzichte van de totale baten (rekening houdend met overige subsidies en bijdragen), het resultaat toegewezen aan een bestemmingsfonds OCW en de Algemene Reserve. Op basis van de hierboven genoemde verhouding is in 2015 55,7% van het exploitatieresultaat gedoteerd aan het bestemmingsfonds OCW 2013-2016.

Voor 2015 is de berekeningswijze gehanteerd conform het handboek 2013-2016. Voor het bepalen van de subsidie hebben we de subsidie voor het VIE, de projectsubsidie Entoen.nu en het deel van de canon-subsidie die als investeringssubsidie wordt aangemerkt uit de berekening gehaald. Dit hebben we ook toegepast voor 2014. De berekening van het percentage voor 2015 en 2014 is hieronder gepresenteerd.

Directe opbrengsten	6.120.813	6.041.330
Indirecte opbrengsten	526.428	532.207
overige subsidies en bijdragen	1.733.936	1.778.571
	8.381.177	8.352.108
Subsidie OCW	10.545.652	10.040.516
	10.545.652	10.040.516
Totaal	18.926.829	18.392.624
Aandeel OCW	55,7%	54,6%
Aandeel Museum	44,3%	45,4%
Eigen Inkomsten Norm	79,5%	83,2%

2. OCW fonds 2009-2012: deze is per 31 december 2014 afgewikkeld.

3. In het kader van de bevrozing van de huren is besloten dat de huurvrijval (het verschil tussen de huursubsidie en de 'bevroren' huurlast) gedoteerd wordt aan een nieuw te vormen bestemmingsfonds. In 2014 is derhalve EUR 521.000 gedoteerd. Uit de brief van het ministerie van OCW d.d. 16 november 2015 blijkt dat we in 2014 te veel hebben gedoteerd. Dit hebben we in 2015 rechtgetrokken. In 2015 had er EUR 521.192 gedoteerd moeten worden maar na aftrek van het te veel gedoteerde bedrag van EUR 82.483 zal er per saldo EUR 442.357 gedoteerd gaan worden aan het bestemmingsfonds.

4. Bestemmingsfonds Technische Vervangingsgelden: In 2015 heeft het ministerie OCW een bijdrage beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de brandveiligheid in het museum, de totale bijdrage is EUR 925.000 waarvan in 2015 EUR 450.000 is uitgekeerd. In 2014 is er te veel gedoteerd (EUR 150.000) aan dit fonds, hiervoor verrichten we nu een correctie. Daarnaast is er voor EUR 45.392 besteed aan projecten. Per saldo wordt er EUR 254.608 aan het bestemmingsfonds gedoteerd.

5. Bestemmingsfonds Veiligheid: de uitvoering van het veiligheidsplan is in 2011 afgerond. Het resterende saldo zal gereserveerd worden voor klein onderhoud en nieuwe veiligheidstoepassingen in de toekomst. In 2015 is EUR 73.356 uitgegeven aan klein onderhoud.

BESTEMMINGSFONDS OCW PER ONDERDEEL

	2015	2014
	EUR	EUR
Bestemmingsfonds OCW 2013-2016		
Stand per 1 januari	63.803	-
Resultaatbestemming	184.957-	63.803
Besteding	-	-
Stand per 31 december	121.154-	63.803
Bestemmingsfonds OCW 2009-2012		
Stand per 1 januari	-	159.331
Resultaatbestemming	-	-
Besteding	-	159.331-
Stand per 31 december	-	-
Bestemmingsfonds Huursubsidie		
Stand per 1 januari	521.000	-
Resultaatbestemming:		
Toegekende bedragen	442.357	521.000
Bestedingen	-	-
Per saldo ten laste / gunste veiligheid	442.357	521.000
Stand per 31 december	963.357	521.000
Bestemmingsfonds Technische Vervangingsgelden		
Stand per 1 januari	1.056.046	126.274
Resultaatbestemming:		
Toegekende bedragen	450.000	940.000
Bestedingen	195.392-	10.228-
Per saldo ten laste / gunste TV gelden	254.608	929.772
Stand per 31 december	1.310.654	1.056.046

Bestemmingsfonds Veiligheid

Stand per 1 januari	498.268	518.468
Resultaatbestemming:		
Toegekende bedragen	-	-
Bestedingen	73.356-	20.200-
Per saldo ten laste / gunste veiligheid	73.356-	20.200-
Stand per 31 december	424.912	498.268

Totaal Bestemmingsfonds OCW	2.577.769	2.139.117
-----------------------------	------------------	-----------

VOORZIENINGEN

Verloop voorzieningen

	Voorziening jubileum uitkeringen	
Stand per 1 januari 2015		125.000
Bij: Toevoegingen		23.052
Af: Onttrekkingen		-1.052
Stand per 31 december 2015		<u>147.000</u>

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening is berekend rekening houdend met deelnamekansen, toekomstige uitkeringen en reeds verstreken diensttijd. De verplichting is contant gemaakt tegen 3%.

LANGLOPENDE SCHULDEN

	2015	2014
	EUR	EUR
Lening Provincie Gelderland	-	-
Investeringssubsidie Ministerie OCW	4.332.369	3.408.982
Investeringssubsidie BankGiroLoterij	800.000	-
	5.132.369	<u>3.408.982</u>

Lening Provincie gelderland

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	233.810
Aflossing	-	-233.810
Af: gepresenteerd onder kortlopende schulden	-	-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

De lening van de provincie Gelderland is in 2014 afgelost.

Investeringssubsidie OCW

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	3.408.982	1.616.773
Bij: Toevoeging	923.387	1.792.209
Af: Onttrekking		
Stand per 31 december	4.332.369	3.408.982

Het museum heeft van het ministerie van OCW een jaarlijkse bijdrage gekregen voor de realisering van de Canon. Delen van het project Canon worden gezien als te activeren investeringen. Het deel van de bijdrage die betrekking heeft op deze activa zullen gepresenteerd worden als investeringssubsidie onder de langlopende schulden en vallen vrij in de looptijd van de investeringen.

Investeringssubsidie BankGiroLoterij

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	-
Bij: Toevoeging	800.000	-
Af: Onttrekking		
Stand per 31 december	800.000	-

Het museum heeft van de BankGiro Loterij een extra bijdrage gekregen van EUR 800.000 voor de realisering van het project Canon. De inrichting van de presentaties van de canon wordt gezien als investering en zal geactiveerd worden. De bijdrage van de Bankgiro Loterij wordt als investeringssubsidie onder de langlopende schulden gepresenteerd en valt vrij in de looptijd van de investering.

Kortlopende Schulden

	2015	2014
	EUR	EUR
Schulden aan leveranciers	1.575.266	1.111.112
Gelieerde rechtspersoon	233.174	2.941
Belastingen en premies sociale verzekeringen	302.419	322.196
Schulden uit hoofde van pensioenen	122.255	96.133
Onderhanden projecten	2.209.750	1.014.191
Overige schulden	760.495	571.124
Overlopende passiva	9.447	13.917
	5.212.806	3.131.614

De looptijd van de kortlopende schulden zijn korter dan 1 jaar met uitzondering van de Onderhanden projecten.

Schuld aan gelieerde rechtspersonen

	2015	2014
	EUR	EUR
RC Stichting VIE	14.060	-
RC Vereniging vrienden NOM	58.020	-
RC Stichting de Oude Bijenkorf	161.094	28.941
	233.174	28.941

Over de RC positie van de gelieerde rechtspersonen wordt geen rente berekend. De looptijd is korter dan een jaar.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

	2015	2014
	EUR	EUR
Belastingen en premies sociale verzekeringen	302.419	322.196

ONDERHANDEN PROJECTEN

Vooruit ontvangen bedragen

	2015	2014
	EUR	EUR
Vooruitontvangen BankgiroLoterij	593.968	544.830
Vooruitontvangen Heslinga Publicaties	15.175	15.175
Vooruitontvangen Westerstraat	202.953	249.111
Vooruitontvangen Restart	-	-
Vooruitontvangen Watersnoodwoning	-	-
Vooruitontvangen Verhaal van Gelderland	-	130.075
Vooruitontvangen Canon: JaKnikker	22.500	25.000
Vooruitontvangen Collectie Centrum Nederland	65.779	50.000
Vooruitontvangen Collectie Centrum Nederland logistieke voorbereiding verhuizing	1.123.594	-
Vooruitontvangen Professionalisering erfgoedmanifestatie	64.936	-
Vooruitontvangen Project Entoen.nu	45.114	-
Vooruitontvangen RVB herstel lekkage	75.731	-
	2.209.750	1.014.191

Project BankGiro Loterij

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	544.830	604.421
Toegekende bedragen	525.000	511.157
Bestedingen	475.862-	570.748-
Per saldo	49.138	59.591-
Stand per 31 december	593.968	544.830

Als vaste beneficiënt heeft het museum ook in 2015 EUR 500.000 ontvangen. Van Hivos en Redevco is respectievelijk EUR 10.000 en EUR 15.000 ontvangen voor ontwikkelen van activiteiten die ook met BGL gelden worden gefinancierd. Deze bijdragen zijn hier verantwoord. In 2015 zijn met de BGL bijdrage onder andere een aantal interactieve spellen ontwikkeld voor in het museum.

Project Heslinga Publicaties

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	15.175	15.175
Toegekende bedragen	-	-
Bestedingen	-	-
Per saldo	-	-
Stand per 31 december	15.175	15.175

Gelden bestaan uit donaties en legaten bestemd voor publicaties door het NOM.

Westerstraat

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	249.111	371.438
Toegekende bedragen	-	-
Bestedingen	46.158-	122.327-
Per saldo	46.158-	122.327-
Stand per 31 december	202.953	249.111

In 2012 is door het museum het project Westerstraat afgerond. Aan de rand van het entreeplein zijn enkele gesloopte panden uit de Westerstraat in Amsterdam opgebouwd en ingericht. Hierin zijn gevestigd een postkantoor uit de jaren '50, een Jordaans café en een Turkenpension. Het project is gefinancierd door bijdragen van SNS Reaalfonds, ING, BGL en een bijdrage uit het OCW fonds 2005-2012. Het restant zal voor de jaarlijkse exploitatie van het gebouw worden gebruikt. In 2015 is EUR 46.158 besteed aan de exploitatie van het gebouw.

Restart

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	17.650
Toegekende bedragen	-	78.079
Bestedingen	-	95.729-
Per saldo	-	17.650-
Stand per 31 december	-	-

In 2014 is het project afgewikkeld.

Watersnoodwoning

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	383.787
Toegekende bedragen	-	-
Bestedingen	-	383.787-
Per saldo	-	383.787-
Stand per 31 december	-	-

In 2014 is de Watersnoodwoning geopend en in gebruik genomen, het project is afgewikkeld.

Verhaal van Gelderland

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	130.075	-
Toegekende bedragen	110.411	166.667
Toegekende bedragen: nog te ontvangen	178.599	-
Bestedingen	419.085-	36.592-
Per saldo	130.075-	130.075
Stand per 31 december	-	130.075

In samenwerking met Erfgoed Gelderland en het RBT KAN worden activiteiten ontwikkeld voor het zichtbaar maken van de Canon van Gelderland. Hiervoor heeft de Provincie Gelderland een meerjarige subsidie verstrekt voor de periode 2014 t/m 2016. In 2015 is van de provincie Gelderland EUR 110.411 ontvangen en is aan het project EUR 419.085 besteed. Er is een bedrag van EUR 178.599 meegenomen als nog te ontvangen.

Project Jaknikker

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	25.000	-
Toegekende bedragen		81.380
Bestedingen	2.500-	56.380-
Per saldo	2.500-	25.000
Stand per 31 december	22.500	25.000

In samenwerking met de NAM heeft het museum in de vorm van de Jaknikker een van de eerste vensters van de Canon op het terrein gerealiseerd. Voor de instandhouding van dit project is EUR 25.000 door het NAM geschonken. Dit heeft een looptijd van 10 jaar.

CollectieCentrum Nederland

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	50.000	-
Toegekende bedragen	50.000	50.000
Bestedingen	34.221-	-
Per saldo	15.779	50.000
Stand per 31 december	65.779	50.000

Vanuit het project CollectieCentrum Nederland – een samenwerkingsverband tussen Rijksmuseum, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en NOM om te komen tot een nieuw duurzaam depot in 2018 – is geld ter ondersteuning van de activiteiten van EUR 50.000 beschikbaar gesteld door het ministerie van OCW. In 2015 worden hiervan de kosten voor het logistiek onderzoek naar de verhuizing van de collectie van betaald. Looptijd is minder dan 1 jaar.

CollectieCentrum Nederland verhuisproject

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	-
Toegekende bedragen	1.200.000	-
Bestedingen	76.406-	-
Per saldo	1.123.594	-
Stand per 31 december	1.123.594	-

Ter voorbereiding op de verhuizing naar het nieuwe depot is het museum een verhuisproject gestart. Hiervoor heeft het van het ministerie een bijdrage van EUR 1.200.000 ter beschikking gekregen voor de komende vier jaar.

Project professionalisering erfgoedmanifestatie

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	-
Toegekende bedragen	80.000	-
Bestedingen	15.064-	-
Per saldo	64.936	-
Stand per 31 december	64.936	-

Het fonds voor cultuurparticipatie heeft aan het museum een subsidie toegekend van EUR 160.000 voor het project Maand van de Geschiedenis voor onderzoek naar de professionalisering van 3 pilots als inspiratie voor andere deelnemers. Hiervan is in 2015 EUR 80.000 uitgekeerd en reeds EUR 15.064 besteed.

Project Entoen.nu 2015-2017

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	-
Toegekende bedragen	100.000	-
Bestedingen	54.886-	-
Per saldo	45.114	-
Stand per 31 december	45.114	-

Het ministerie van OCW heeft voor de periode van 2015 t/m 2017 een bijdrage van 100.000 per jaar ter beschikking gesteld om de taken van de stichting Entoen.nu te blijven continueren. Hiervan is in 2015 EUR 54.886 besteed.

Project RVB herstel lekkage

	2015	2014
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	-
Toegekende bedragen	76.681	-
Bestedingen	950-	-
Per saldo	75.731	-
Stand per 31 december	75.731	-

Overige schulden

	2015	2014
	EUR	EUR
Te betalen vakantiegeld	324.090	256.421
Te betalen vakantiedagen	170.000	178.000
Te betalen lonen	51.473	48.649
Te betalen energie	39.300	3.989
Te betalen accountant	27.500	16.500
Te betalen claim Nossent enbijkomende kosten	-	55.000
Diverse te betalen kosten	148.132	11.565
	760.495	570.124

Overlopende passiva

	2015	2014
	EUR	EUR
Vooruitontvangen bedragen	9.447	13.917

TOELICHTING FINANCIËLE RISICO'S VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN

De financiële risico's van de financiële instrumenten zijn beperkt. Door de meerjarige subsidierelatie met het ministerie van OCW is er een beperkt liquiditeitsrisico. Door ontbreken van externe leningen is het rente- en kasstroomrisico nihil. Door een beperkte omvang van debiteuren en adequaat debiteurenbeheer is het kredietrisico beperkt.

PENSIOENEN

Pensioenregeling

De pensioenregeling van de Stichting is ondergebracht bij het PFZW. Er is geen aanvullende verplichting verwerkt omdat op grond van de overeenkomst met PFZW er geen contractuele of feitelijke verplichting bestaat om bij te dragen in een eventueel tekort. Voor een nadere toelichting op de verwerking van de pensioenen in de jaarrekening wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen op pagina 46.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Rechten

Subsidie ministerie van OCW

Het ministerie van OCW heeft aan het Nederlands Openluchtmuseum voor de periode 2013–2016 een meerjarige instellingssubsidie toegekend van in totaal maximaal EUR 45.856.673. De toegekende subsidie voor het jaar 2015 bedraagt EUR 12.149.099. Waarvan EUR 580.060 doorgegeven wordt aan Stichting voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed. Voor 2016 is EUR 12.169.457 toegekend.

BankGiro Loterij (BGL)

Door de BankGiro Loterij zijn gelden toegekend aan Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum ter verlevendiging van het museum. Op basis van de huidige toekenning is voor het jaar 2016 wederom een bijdrage ad EUR 500.000 te verwachten.

DHL Express (Netherlands) B.V.

Door DHL Express (Netherlands) B.V. zijn, naast de financiering van de herbouw van de DHL-loods, bijdragen toegezegd ter financiering van de exploitatiekosten van deze loods. Deze bijdragen zijn toegekend voor de jaren 2008 tot en met 2017 en bedragen in totaal EUR 325.000. De bijdrage in 2015 was EUR 32.500. Voor de resterende jaren rest een bedrag van EUR 65.000.

Verplichtingen

Huurcontracten

De Stichting heeft verplichtingen uit hoofde van huurcontracten en erfpachtcanons met derden. In 2017 verandert het Huisvestingsstelsel; de musea worden verantwoordelijk voor onderhoud en uitbreiding van alle panden die het juridisch eigendom blijven van het Rijksvastgoedbedrijf. Er worden nieuwe huurcontracten met een looptijd van 15 jaar aangegaan. De huur voor 2016 bedraagt EUR 2.121.147. Vanaf 2017 zal voor een periode van vijftien jaar huur worden betaald beginnend in 2017 met EUR 954.943 en eindigend in 2031 met EUR 241.832. De verplichting voor de periode 2017–2020 bedraagt EUR 2.910.796 en de resterende verplichting over de volgende 10 jaar EUR 3.566.906.

Financieringsovereenkomst

De Stichting heeft een gezamenlijke financieringsovereenkomst met de aan haar gelieerde rechtspersonen de Stichting De Oude Bijenkorf en de Stichting voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed. Binnen deze financieringsovereenkomst is er sprake van saldo- en rentecompensatie.

Verplichting voor Vennootschapsbelasting

Het Openluchtmuseum is met terugwerkende kracht tot 1 januari 2012 formeel belastingplichtig. Het is momenteel echter nog niet duidelijk welke activiteiten belastingplichtig zijn en hoe de toerekening en waardering van fiscaal belastbare baten en lasten dient plaats te vinden om tot een belastbaar bedrag te komen. Vanaf 1 januari 2016 is volgens Europese wetgeving elke indirect overheidslichaam VPB plichtig, dus ook het museum. In 2016 zal met de belastingdienst de vorm en inhoud van de fiscale aangifte voor 2016 en de periode 2012–2015 worden bepaald.

WINST EN VERLIES 2015

DIRECTE OPBRENGSTEN

Deze zijn als volgt te specificeren:

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
<i>Publieksinkomsten</i>			
Entreegelden	2.968.366	2.855.000	2.988.688
Museumkaartbezoek	1.775.345	1.647.500	1.716.826
Parkeergelden	512.062	550.000	480.431
Rondleiding	24.575	25.000	28.650
Bierproeverij	4.945	5.000	3.836
Educatieve projecten	12.060	20.000	22.205
	5.297.352	5.102.500	5.240.636
<i>Sponsorinkomsten</i>			
Sponsoring bedrijvenkring	62.613	60.000	65.741
Sponsorinkomsten	221.849	445.000	190.675
	284.462	505.000	256.416
<i>Overige inkomsten</i>			
Museumkaart verkoop	33.544	30.000	32.842
Fotosalon	43.918	35.000	40.920
Groepsproducten	7.269	5.000	25.713
Omzet retail	454.268	490.000	444.804
	538.999	560.000	544.278
Totaal directe opbrengsten	6.120.813	6.167.500	6.041.330

INDIRECTE OPBRENGSTEN

De exploitatie van de winkel verliep als volgt:

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Huur	329.821	330.000	335.778
Gemeenschappelijke kosten	150.000	150.000	150.000
	479.821	480.000	485.778
<i>Huren</i>			
Huur Combine It	19.950	20.000	19.559
Huur Zus & Jet	15.001	15.000	15.001
Huur Tram	3.525	5.000	4.802
	38.476	40.000	39.361

Overig

Locatievergoeding	5.872	3.000	4.424
Fotoverkopen Documentatie Archief	42	500	216
Overige opbrengsten	2.217	-3.500	2.428
	8.131	-	7.067

Totaal indirecte opbrengsten	526.428	520.000	532.207
-------------------------------------	----------------	----------------	---------

EXPLOITATIE RETAIL

De exploitatie van de winkel verliep als volgt:

	2015 EUR	Begroting EUR	2014 EUR
Omzet	440.496	470.000	444.804
AF: Inkoopwaarde	-208.802	-238.500	-215.335
Brutowinst	231.694	231.500	229.469
AF: Overige kosten	-69.867	-	-37.689
	161.827	231.500	191.781
Toegerekende personeelskosten	-154.424	-125.000	-102.727
Resultaat Retail	7.404	106.500	89.054

SUBSIDIE MINISTERIE VAN OCW

	2015 EUR	Begroting EUR	2014 EUR
Exploitatiebijdrage			
Basissubsidie	8.259.006		8.259.006
Loonbijstelling 2014	30.393		30.393
Loonbijstelling 2015	5.040		
Prijsbijstelling 2015	4.642		
Subtotaal exploitatiebijdrage	8.299.081	8.373.000	8.289.399

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Huisvesting			
Basissubsidie	3.236.340		3.086.340
Prijbsijstelling 2014	46.280		46.280
Prijbsijstelling 2015	17.398		
Aanvulling Kasteelboerderij			150.000
Veiligheidsmaatregelen Horecapanden			790.000
Onderzoek Onderhouds- en instandhoudingsplicht rijksgebouwen			30.000
Veiligheid Arnhem, Schaarsbergen en Tiel	450.000		
Subtotaal huisvesting	3.750.018	3.283.000	4.102.620
Projectsubsidie			
Entoen.nu 2015-2017	100.000	100.000	
Totaal subsidie	12.149.099	11.756.000	12.392.019
AF: investeringssubsidie Canon (naar langlopende schuld)	923.387	-	1.792.209
AF: doorgegeven subsidie aan Stichting VIE	580.060	566.000	559.294
AF: projectsubsidie Entoen.nu naar Onderhanden Projecten	100.000	100.000	
Totaal Subsidie NOM	10.545.652	11.090.000	10.040.516

In de subsidiebeschikking van het ministerie van OCW is meegenomen de ontwikkeling van de fysieke en digitale Canon van de geschiedenis van Nederland. Hiervoor is een bedrag gereserveerd van EUR 2.066.000. In de subsidiebeschikking geeft het ministerie van OCW tevens de aanwijzing dat hieruit ook de Maand van de Geschiedenis moet worden georganiseerd.

Door het ministerie van OCW is voor de periode 2013-2016 geen zelfstandige subsidie beschikking afgegeven. De Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum ontving een subsidiebeschikking waarin de activiteiten voor de Stichting Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed zijn opgenomen. Middels een overeenkomst met het Openluchtmuseum worden de gelden ten behoeve van het VIE uitsluitend aangewend voor het werk van de Stichting VIE.

Het ministerie heeft het werkplan 2013-2016 van het VIE goedgekeurd. In dit werkplan wordt uitgegaan van EUR 557.000 aan subsidie. Het museum heeft in 2015 EUR 580.060 aan het VIE ter beschikking gesteld. Hierbij is rekening gehouden met loon- en prijsindexatie. Voor 2016 resteert eenzelfde subsidiebedrag (exclusief loon/prijsindexatie). Naast de basissubsidie ontving het museum EUR 316.000 voor de activiteiten van het VIE m.b.t. de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel erfgoed. Ook dit bedrag is direct aan het VIE ter beschikking gesteld.

OVERIGE SUBSIDIES/BIJDRAGEN

	2015 EUR	Begroting EUR	2014 EUR
Privaat			
Onttrekking BankGiro Loterij	475.862	650.000	570.748
Onttrekking Westerstraat	48.000	48.000	122.327
Onttrekking Maand van de Geschiedenis	231.724	230.000	232.380
Onttrekking professionalisering			
Erfgoedmanifestatie	15.064	-	-
Onttrekking Feest weet wat je viert	246.075	10.000	-
Onttrekking Restart	-	-	95.729
Onttrekking watersnoodwoning	-	-	383.787
Onttrekking Canon: Jaknikker	2.500	-	56.380
Onttrekking Verhaal van Gelderland	419.085	65.000	36.592
Onttrekking Entoen.nu	54.886		
Vereniging Vrienden	97.500	167.000	-
Collectie Centrum Nederland logistieke voorbereiding verhuizing	76.406	-	-
Collectie Centrum Nederland	34.221	-	
Gelders Restauratiecentrum	113	-	2.128
Van Gend en Loos	32.500	32.500	32.500
	1.733.936	1.202.500	1.532.571
VSB fonds			
Dingenliefde	-	-	246.000
	-	-	246.000
Totaal overige subsidies en bijdragen	1.733.936	1.202.500	1.778.571

SALARISLASTEN

De salarislasten zijn als volgt te specificeren:

	2015 EUR	Begroting EUR	2014 EUR
Lonen en salarissen	6.990.179	6.543.000	6.533.176
Reiskosten woon/werk	249.386	140.000	150.873
AF: doorbelaste salariskosten	-807.683	-444.000	-604.036
Pensioenlasten	675.139	590.000	642.794
Sociale lasten	1.116.382	1.170.000	1.059.200
Inhuur personeel	685.115	513.500	603.908
AF: subsidies	-108.878	-87.500	-114.516
	8.799.639	8.425.000	8.271.400

De pensioenlasten bestaan uit de met het pensioenfonds overeengekomen premie.

Bezoldiging bestuurders en toezichthouders

WNT-verantwoording 2015

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting het Nederlands Openluchtmuseum, Nationaal Museum voor Nederlandse Volkskunde van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor Stichting het Nederlands Openluchtmuseum, Nationaal Museum voor Nederlandse Volkskunde is € 178.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Naam Functie	W. Bijleveld Directeur-bestuurder
<i>Dienstverband omvang</i>	
Aard (bepaald, onbepaald, contract, beëindigd)	onbepaald
Uren (voltijds werkweek)	36
Periode in 2015 (maanden)	12
Beloning	149.460
Belastbare vaste- en variabele onkostenvergoedingen	-
Belastbare vergoedingen/bijtellingen auto	4.397
Premie vrijwillige sociale verzekering	-
Pensioenlasten	12.801
Totaal bezoldiging 2015	166.658

Individueel WNT-maximum 2015: 178.000

Totaal bezoldiging 2014: 108.571

Individueel WNT-maximum 2014: 230.474

Vergelijkende cijfers wijken af van de cijfers opgenomen in de goedgekeurde jaarrekening 2014.

De volgende bezoldigingscomponenten zijn niet opgenomen in de vergelijkende cijfers in de jaarrekening 2015, terwijl deze componenten wel in de jaarrekening 2014 waren opgenomen. Dit is bepaald aan de hand van de uitvoeringsregeling WNT:

- werkgeversbijdrage voor verplichte sociale verzekeringen;
- onbelaste onkostenvergoedingen.

GEMIDDELD AANTAL WERKNEMERS

Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum heeft in 2015 gemiddeld 270 werknemers in dienst gehad (2014: 260).

HUUR

In 2017 wordt het huidige huisvestingsstelsel gewijzigd. Vanaf 2014 loopt de eerste tranche van huurcontracten met de RGD af wat inhoudt dat de feitelijke huur gaat dalen. In het kader van het nieuwe huisvestingsstelsel is de huur voor 2014, 2015 en 2016 vastgesteld.

OVERIGE LASTEN

De overige lasten zijn als volgt te specificeren:

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Huisvestingskosten	843.856	1.032.000	915.709
Personeelskosten (anders dan salarislasten)	299.070	321.750	275.153
Exploitatiekosten	1.246.455	1.089.250	973.047
Verkoopkosten	268.943	238.000	259.631
Kantoor- & Administratiekosten	1.014.027	1.004.000	940.884
Overige kosten	75.545	115.000	111.369
Projectkosten	3.584.883	1.856.000	2.704.104
	7.332.779	5.656.000	6.179.898

Huisvestingskosten

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Energie	316.212	435.000	374.692
Onderhoud gebouwen en terreinen	527.644	597.000	541.017
	843.856	1.032.000	915.709

Personeelskosten

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Reis-, verblijfkosten	38.902	45.000	48.369
Opleidingen	70.641	90.000	64.139
Arbo diensten	69.093	72.000	68.156
Overige personeelskosten	120.434	114.750	94.489
	299.070	321.750	275.153

Exploitatiekosten

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Onderhoud exploitatie	388.725	421.500	250.205
Kantine	51.829	45.000	46.872
Dierenverzorging	38.339	30.000	25.515
Collectiebeheer	77.951	73.250	83.260
Evenementen	57.376	31.000	17.107
Overige kosten	199.142	250.000	194.338
Retail	433.093	238.500	355.750
	1.246.455	1.089.250	973.047

Verkoopkosten

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Algemene kosten	31.048	16.000	28.722
Relatiebeheer	60.533	49.400	57.539
Marketingkosten	177.363	172.600	173.370
	268.943	238.000	259.631

Kantoor- & administratiekosten

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Administratiekosten	492.117	499.000	447.612
Automatisering	381.498	355.000	350.491
Kantoorkosten	9.127	10.000	7.979
Verzekeringen	114.379	125.000	115.270
Bankkosten	16.907	15.000	19.532
	1.014.027	1.004.000	940.884

Overige kosten

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Representatie-, afdelingskosten	72.045	61.500	107.369
Jaarlijkse bijdrage derden	3.500	3.500	4.000
Onvoorzien		50.000	-
	75.545	115.000	111.369

PROJECTGEBONDEN LASTEN EN OVERIGE LASTEN

	2015	Begroting	2014
	EUR	EUR	EUR
Publiek			
OCW-fonds 2009-2012	-	-	159.331
OCW - TV gelden	-	125.000	10.228
OCW - Veiligheid	73.356	-	20.200
	73.356	125.000	189.759
Privaat			
BankGiro Loterij	259.661	585.000	570.748
Hoogmade	-	-	-
Heslinga Publicaties	-	-	-
Westerstraat	-	-	122.327
Van Gend en Loos	-	-	56.300
Project Restart	-	-	95.729
Canon	1.294.937	288.500	234.877
Jaknikker	-	-	68.880
Maand van de Geschiedenis	274.377	270.000	258.914
Professionalisering erfgoedmanifestatie	15.064	-	-
Verhaal van Gelderland	419.085	50.000	36.592
Collectie Centrum Nederland logistieke voorbereiding verhuizing	76.406	-	936
Collectie Centrum Nederland	34.221	-	-
Vereniging Vrienden (TT/Smokkelspel)	97.500	-	-
Renovatie KB	-	-	3.277
Veiligheidsmaatregelen Hanekamp/Picknick/Kasteelboerderij	21.120	-	-
Brandveiligheid	24.272	-	25.718
Watersnoodwoning	-	-	383.787
Feest weet wat je viert	231.339	99.000	-
Entoen.nu	54.886	100.000	-
	2.802.868	1.392.500	1.858.086
VSB fonds			
Dingenliefde			246.000
	-	-	246.000
Niet projectgebonden overige lasten	708.659	338.500	410.260
	3.584.883	1.856.000	2.704.104

De niet projectgebonden overige lasten bestaan uit de kosten voor de winteropenstelling, en de specifieke evenementen Landleven, AMZAF en Techniek Toernooi.

TOELICHTING OP DE VERDEELSLEUTELS ZOALS GEHANTEERD IN DE FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING

In de jaarrekening is een deel van de baten en lasten direct toe te rekenen aan de functies. Voor zover baten en lasten niet direct toerekenbaar zijn, worden deze verdeeld aan de hand van verdeelsleutels.

Vanaf de jaarrekening van 2005 is voor het eerst gebruik gemaakt van het model verdeling categoriale exploitatierekening over de functionele indeling. Hierbij zijn door het museum verdeelsleutels gebruikt om goed te kunnen toerekenen. Er is gebleken dat zowel door het ministerie als de voormalige rijksmusea verenigd in de VRM de wens bestond om de verdeelsleutels meer op elkaar af te stemmen. Dit heeft er toe geleid dat er voor een aantal categorieën verdeelsleutels zijn ontwikkeld waarbij de musea zelf mogen kiezen welke sleutel men gebruikt per categorie.

Het museum gebruikt voor 2015 de volgende verdeelsleutels:

1. Salariskosten
 - a. op basis van normering van 2015 en de verhouding tussen de functies
2. Huisvesting
 - a. op basis van gebruikte m² in 2015
3. Directe opbrengsten
 - a. direct toewijzen aan de functie
4. Subsidie OCW exploitatie
 - a. eerst het algemeen beheer verdelen, vervolgens de resultaten per functie bepalen en de verhouding tussen de functies gebruiken als verdeling van de subsidie
5. Subsidie OCW huren
 - a. conform huisvesting
6. Algemeen beheer
 - a. op basis van verhouding kosten en opbrengsten van de functies

Arnhem, 24 maart 2016

Dr. Willem Bijleveld
Directeur-bestuurder

OVERIGE GEGEVENS

JAARREKENING 2015

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het saldo van baten en lasten

In artikel 2 lid b van de statuten is opgenomen dat de stichting geen winst beoogd. Er is geen artikel opgenomen betreffende een bestemming van een saldo van baten en lasten anders dan aan het Eigen Vermogen.

Bestemming van het exploitatiesaldo over het boekjaar 2015

Conform het Handboek van het ministerie van OCW dient het exploitatiesaldo naar rato van het aandeel OCW-subsidie ten opzichte van de totale baten aan het bestemmingsfonds OCW te worden toegevoegd. Het overige deel wordt gedoteerd aan de Algemene Reserve. In het boekjaar 2015 was het exploitatiesaldo EUR 338.811 negatief.

Controleverklaring

De controle verklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina's.

CONTROLEVERKLARING 2015

JAARREKENING 2015

Geachte heer, mevrouw,

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting het Nederlands Openluchtmuseum Nationaal Museum voor Nederlandse Volkskunde te Arnhem gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de exploitatierekening over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de Stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is tenslotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van controleopdrachten de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle

zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de Stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting het Nederlands Openluchtmuseum Nationaal Museum voor Nederlandse Volkskunde per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met het Handboek Cultuursubsidies Instellingen en de bepalingen van en krachtens WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in de subsidiebeschikking en het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen zijn vermeld.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Voorts zijn wij van oordeel dat de jaarrekening is opgesteld overeenkomstig artikel 17 van het Reglement en Bijlagen van CBF-Keur van het Centraal Bureau Fondsenwerving. Er is voldaan aan de minimale inzichtvereisten van de "Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen" (RJ 650), rekening houdend met de hiermee samenhangende correspondentie van het Centraal Bureau Fondsenwerving.

Nijmegen, 24 Maart 2016

Baker Tilly Berk
M. Huisman RA

CBF

JAARREKENING 2015

ALGEMEEN

Het Openluchtmuseum heeft sinds 2006 het CBF keurmerk voor kansspelbegunstigden. In het kader van dit keurmerk stelt het CBF eisen aan de verslaglegging. Het museum moet in eerste instantie voldoen aan de richtlijnen voor de verslaglegging volgens het Handboek van het ministerie van OCW. Daarom is met het CBF afgesproken dat daar waar – volgens de richtlijnen van het CBF – zaken ontbreken dan wel anders gepresenteerd moeten worden, dit door het museum in een bijlage bij de jaarrekening wordt gepresenteerd. In de volgende pagina's is kort uiteengezet welke fondsenwervende activiteiten er in 2015 hebben plaatsgevonden en zijn de modellen uit de *richtlijn 650 fondsenwervende instellingen herziene versie 2007* gebruikt. Hierbij zijn de balans en winst- en verliesrekeningen van het museum, de Stichting de Oude Bijenkorf en de stichting VIE gecombineerd.

Fondsenwervende activiteiten

Het museum heeft 2,7 fte beschikbaar voor fondsenwervende- en sponsoractiviteiten. Daarnaast worden door de directeur en het hoofd marketing werkzaamheden verricht voor de acquisitie van fondsen en sponsors.

In 2015 ontving het museum van de BankGiro Loterij EUR 800.000 voor de ontwikkeling van zaal 3 van de Canon van Nederland. Het museum ontving net als voorgaande jaren EUR 500.000 van de BGL voor verlevendiging van het museum. Daarnaast is middels geoormerkt werven voor de BGL een bedrag van ruim EUR 207.000 binnen gekomen.

Het fonds droeg EUR 271.000 bij aan Maand en Nacht van de Geschiedenis 2015. Het VSBfonds heeft een donatie toegezegd van maximaal EUR 400.000 aan de Canonwand in zaal 4 van de Canon van Nederland. Het museum ontving EUR 160.000 van het Fonds voor Cultuurparticipatie voor het project 'Maand van de Geschiedenis - Onderzoek naar de professionalisering van 3 pilots als inspiratie voor andere deelnemers'.

Voor de exploitatie van de Van Gend en Loos Loods is van DHL weer EUR 32.500 ontvangen conform gemaakte afspraken in het verleden.

De Janivo Stichting heeft de aanvraag voor het educatieve project 'Feest! weet wat je viert' gehonoreerd met EUR 2.500. Dit bedrag is ten goede gekomen aan de interactieve opstelling 'Dans met mij'. Redevco droeg EUR 15.000 bij aan het winterproject 'De Water en Vuur winkel'. Hivos heeft in 2015 weer een bedrag van EUR 30.000 beschikbaar gesteld voor de tentoonstelling 'Kinderarbeid, niet van deze tijd'. Dit is het laatste deel van een driejarige bijdrage. Op grond van een aanvullende aanvraag in 2015 heeft Hivos EUR 10.000 extra toegezegd voor aanpassingen in deze tentoonstelling.

Vereniging Vrienden van het Nederlands Openluchtmuseum

De Vriendenvereniging ondersteunde de tentoonstelling 'Feest! weet wat je viert' met EUR 99.500. Tevens zegde het bestuur van de vereniging in totaal EUR 129.000 toe voor een driejarige ondersteuning van het Techniek Toernooi, waarvan in 2015 het eerste gedeelte werd uitgekeerd.

Bedrijfsvrienden

In 2015 waren twaalf bedrijven vriend van het museum. De bijdragen variëren van bijdragen in natura tot EUR 10.000 per jaar. Er vond een speciale bijeenkomst voor de bedrijfsvrienden plaats in september. Er is afscheid genomen van twee bedrijfsvrienden.

Strategisch Partner Provincie Gelderland

Het museum is door provincie Gelderland erkend als strategische partner voor het realiseren van het Programma Cultuur en Erfgoed. De verleende subsidie van EUR 670.000 wordt ingezet om het meerdaags verblijfstoerisme te stimuleren. Het museum verzorgt de projectleiding en vervult een overkoepelende regisserende rol. RBT-KAN (Regionaal Bureau voor Toerisme) en Erfgoed Gelderland zijn de partners in dit project.

GECOMBINEERDE BALANS 2015

ACTIVA	EUR	2015		2014
		EUR	EUR	EUR
Materiele vaste activa	4.657.178		2.826.194	
		4.657.178		2.826.194
Voorraden	244.987		236.569	
Vorderingen en overlopende activa	2.033.908		1.612.645	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	24.428		50.489	
Gelieerde rechtspersonen	-		33.706	
Liquide middelen	9.537.855		7.729.050	
		11.841.178		9.662.459
Totaal		16.498.356		12.488.653
PASSIVA				
Reserves en fondsen				
Reserves				
Continuïteitsreserves	3.021.263		2.973.332	
Bestemmingsreserves	-		208.471	
		3.021.263		3.181.803
Fondsen				
Bestemmingsfonds OCW		2.549.883		2.158.341
Voorzieningen		147.000		125.000
Langlopende schulden		5.132.369		3.408.982
Kortlopende schulden		5.647.841		3.614.527
Totaal		16.498.356		12.488.653

GECOMBINERDE EXPLOITATIEREKENING 2015

	2015	2015	begroting 2015	2014	begroting 2016
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
BATEN:					
- Baten uit eigen fondsenwerving	1.549.529	32.500	1.473.571	32.500	
- Baten uit acties van derden	500.000	500.000	500.000	500.000	
- Subsidies van overheden	11.125.712	11.756.000	10.599.809	12.702.350	
- Overige Baten	8.635.533	10.025.400	8.634.860	10.161.500	
Som der baten	21.810.774	22.313.900	21.208.240	23.396.350	
LASTEN:					
Besteed aan doelstellingen:					
Publieksfunctie	11.006.614	9.608.053	9.769.149	12.292.873	
Collectiefunctie	4.423.115	4.057.752	3.680.961	5.422.407	
Wetenschappelijke functie	-	-	-	-	
Werving baten:					
- Kosten eigen fondsenwerving	149.271	146.500	64.826	150.000	
- Kosten gezamenlijke acties	-	-	-	-	
- Kosten acties derden	-	-	-	-	
- Kosten verkrijging subsidies overheden	-	-	-	-	
- Kosten van beleggingen	-	-	-	-	
	149.271	146.500	64.826	150.000	
					17.715.280

GECOMBINEERDE EXPLOITATIEREKENING 2015 Vervolg

	2015	begroting 2015	2014	begroting 2016
	EUR	EUR	EUR	EUR
<i>Beheer en administratie:</i>				
- Kosten beheer en administratie	6.000.769	6.017.595	6.266.600	6.845.070
Som der lasten	21.579.769	19.829.900	19.781.536	24.710.350
Resultaat	231.005	2.484.000	1.426.704	1.314.000-
Onttrekking/dotatie bestemmingsfondsen	623.609-	2.484.000-	2.748.141-	1.314.000
Onttrekking dotatie bestemmingsreserve s	-	-	-	-
Resultaat	392.604-	-	1.321.437-	-
Resultaatbestemming				
Toevoeging/onttrekking aan:				
- Continuïteitsreserve	47.931	-	129.002	-
- Bestemmingsfonds	438.652	2.484.000	1.207.439	1.314.000-

**TOELICHTING
LASTENVERDELING**

	FUNCTIE		WERYING BATEN	BEHEER ADMINISTRATIE	TOTAAL	2015	BEGROTING 2015	TOTAAL	2014	BEGROTING 2016
	Publieke functie	collectie functie								
Personneelskosten	5.504.156	2.857.927	149.271	2.222.832	10.734.186	10.277.400	10.170.506	9.951.690		
Afschrijvingen	196.012	28.565	-	212.772	437.349	453.800	413.627	437.000		
Huisvesting	668.665	689.002	-	1.010.967	2.368.634	2.306.000	2.339.910	2.266.000		
Aankopen	-	4.150	-	-	4.150	7.000	6.510	7.000		
Overige lasten	4.637.781	843.471	-	2.554.198	8.035.450	6.639.200	6.786.480	11.898.679		
Totaal	11.006.614	4.423.115	149.271	6.000.769	21.579.769	19.683.400	19.717.033	24.560.369		

BEZOLDIGING DIRECTIE

Naam Functie	W. Bijleveld * * * Directeur-bestuurder
Dienstverband	
Aard (bepaald, onbepaald, contract, beëindigt)	onbepaald
Uren (voltijds werkweek)	36
Parttime percentage	100%
Periode	12
Bezoldiging (in euro's)	
Jaarinkomen:	
Brutoloon/salaris	134.670
Vakantiegeld	10.681
Eindejaarsuitkering	4.109
Variabel inkomen	-
Netto-vergoedingen *	-
TOTAAL JAARINKOMEN	149.460
SV lasten (werkgeversdeel)	-
Belastbare vergoedingen/bijstellingen auto	4.397
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	12.801
Overige beloningen op termijn	-
TOTAAL OVERIGE LASTEN EN VERGOEDINGEN	17.198
TOTAAL BEZOLDIGING 2015	166.658

Toelichting:

1. *netto-vergoedingen. Hieronder vallen dan representatiekosten, eenmalige uitkering, dienstreizen/parkeerkosten.

BIJLAGE 1

ACTIVITEITENVERSLAG 2015

Het museum maakt een periode van transitie en groei door. Met de komst van de Canon van Nederland in 2017 in het vooruitzicht hebben we een nieuwe positionering opgesteld van waaruit de missie opnieuw is verwoord: 'Wij brengen de geschiedenis dichtbij. Wij verhelder de wisselwerking tussen de algemene geschiedenis en die van het dagelijks leven, binnen en buiten het museumpark, fysiek en online. Wij geven ruimte aan verschillende perspectieven en ervaringen. Wij brengen de geschiedenis dichterbij dan ooit.'

Een belangrijke activiteit in 2015 was het opstellen van het activiteitenplan 2017-2020.

Het museum zet daarin een nieuwe koers uit en beschrijft daarbij de belangrijkste onderwerpen. Dat zijn: de komst van de Canon van Nederland, het samengaan met het VIE (het kenniscentrum voor immaterieel erfgoed), een nieuwe visie op het park, de kansen voor de collectie, verdere verlevendiging van de presentaties en doorgaande vernieuwing van de educatieve activiteiten, de introductie van reminiscentie omgevingen,

In het bestaande meerjarenbedrijfsplan ligt de nadruk op museale en bedrijfsmatige vernieuwing. In het meerjarenbedrijfsplan zijn voor vijf resultaatgebieden ambities, te bereiken resultaten en uitdagingen benoemd. De resultaatgebieden en ambities zijn:

- Bezoekers en relaties: een prachtig 'familie'-museum waar bezoekers zich, binnen en buiten de poorten, thuis voelen.
- Maatschappij: een betekenisvol museum voor de Nederlandse samenleving waar museale instellingen, onderwijsinstellingen en gemeenschappen graag mee samenwerken.
- Collectie: de roerende, onroerende, documentaire en immateriële collectie vormen, ontsluiten, optimaal benutten en behouden voor nu en voor later.
- Financiering: een succesvolle onderneming zijn die naast de subsidie van het ministerie van OCW zijn groei- en innovatiedoelen financiert uit eigen middelen.

- Medewerkers en samenwerking: een betrouwbare, veilige en prettige werkgever (en werkomgeving) zijn met zich ontwikkelende medewerkers die goed samenwerken en breder en blijvend inzetbaar zijn.

BEZOEKERS EN RELATIES

Bezoekersprofielen

Twee bezoekersgroepen krijgen specifieke aandacht: de 'scherpzinnige verdiepingszoeker' Jan Willem en de 'impulsieve amuseerder' Miranda. De groepen komen voort uit het Mentality model van Motivaction. Ze hebben zeer verschillende profielen en het museum ontwikkelt dan ook gedifferentieerde producten. Daarnaast is voor de Maand van de Geschiedenis een derde groep gedefinieerd: de 'sensitieve allesproever'. Deze persona's hebben een gezicht gekregen en zijn onderdeel geworden van het denken en werken van onze medewerkers.

Met de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl trekt het museum een nieuwe jas aan. We hebben onze doelgroepen en hun behoeften in kaart gebracht en de medewerkers van de afdeling marketing werkten aan de merkbelofte en bewijs. 'Dichter bij de geschiedenis dan ooit' is de nieuwe positionering voor o.a. de programmering en ontwikkeling van producten. Ook de Maand van de Geschiedenis kreeg een nieuwe stijl.

Wat betreft productontwikkeling is het Openluchtmuseum het eerste museum dat een spelontwerper in dienst heeft om vorm te geven aan nieuwe manieren van overdracht met queesten: game-achtige opdrachten die een verbindende rol hebben tussen verschillende onderdelen van het museum, de collectie, medewerkers en bezoekers. Queesten als verbinding tussen de nieuwe tentoonstelling (binnen) en museumpark (buiten), tussen thuis en museum (vooraf, achteraf), analoog en digitaal (online component), het Openluchtmuseum en andere partners in het canonnetwerk, roerende en onroerende collectie, bezoekers en medewerkers

en bezoekers onderling. Voor verschillende bezoekersprofielen worden verschillende soorten queesten ontwikkeld.

Bezoekertotalen

Het Nederlands Openluchtmuseum ontving in 2015 in totaal 556.090 bezoekers. Weer een geweldig resultaat! Dit is het hoogste aantal bezoekers in de afgelopen 35 jaar en het op één na beste jaar uit de geschiedenis van het museum.

Bezoek van scholen

De dalende trend in het aantal leerlingen dat het museum bezoekt is in 2015 tot staan gebracht. Vanaf 2015 is zijn de prijzen voor leerlingen uit het Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs gelijk getrokken en verlaagd. Met succes. We hebben de drempel duidelijk lager gemaakt, want in 2015 kwamen 23.900 leerlingen uit het PO naar het museum (+33% t.o.v. 2014) en 14.600 leerlingen uit het VO (+25%). De prijs was kennelijk een belemmering. De remmende factor is nu vooral de prijs van het vervoer naar het museum. De stijging is markant aangezien de landelijke trend nog steeds dalend is door o.a. de daling van het aantal leerlingen en de teruglopende budgetten voor cultuur- en erfgoededucatie. Het educatieve product Restart was het tweede jaar op rij zeer succesvol.

We verwachten dat het aantal schoolbezoeken verder zal stijgen in 2016. Dat zal zeker het geval zijn met de komst van de Canon van Nederland in 2017.

Evenementen met partners

Aan het landelijk Techniek Toernooi in het museum deden op 4 juni bijna 1000 leerlingen uit het basisonderwijs mee. Het was de grote finale van de wedstrijd waarbij 10.000 kinderen meededen. Dit evenement is samen met Stichting Techniekpromotie georganiseerd en wederom zeer enthousiast ontvangen.

De vijfde editie van AMZAF Young Talent Festival vond plaats op 11 juli 2015. Deze wat soberder versie dan voorgaande jaren trok 1000 betalende bezoekers. Zowel bezoekers als artiesten reageren positief op de combinatie van locatie, sfeer en het aanbod. Het festival groeit echter niet en heeft nog geen duidelijke positie in de markt. Na de editie 2016 wordt het festival kritisch geëvalueerd.

Beleef Landleven (11 t/m 13 september) heeft zich ontwikkeld tot een zeer succesvolle coproductie tussen Reed Business en het Openluchtmuseum. In 2015 werd weer een bezoekersrecord gerealiseerd. Met bijna 33.000 bezoekers is dit een groot en toonaangevend evenement in het

museum. Het waren drie prachtige dagen met mooi weer en een ruim en passend aanbod voor de consument.

Op 19 en 20 december organiseerden we samen met Reed Business voor het eerst 'Beleef Landleven Winter'. Deze eerste editie was met 19.000 bezoekers meteen een eclatant succes.

Horeca

De individuele bezoeker is in 2015 tevreden geweest over het aanbod van de horeca, ondanks de sluiting van het 'Koffiehuis' i.v.m. de verbouwing van het Entreegebouw. Op basis van de verhouding van klachten en pluimen die we kregen blijkt dat we het – qua ontvangst – goed gedaan hebben. De prijs/kwaliteit verhouding blijft echter een aandachtspunt omdat de tegenwoordige bezoeker kritisch is op zijn uitgaven.

De horeca heeft zijn 60% biologische inkoop gecontinueerd. Het duurzaamheids imago wordt op deze wijze positief beïnvloed.

Op medewerkersgebied zien we dat deze duurzame handelswijze ook zijn vruchten afwerpt door hogere werknemerstevredenheid en lager ziekteverzuim.

De externe markt is nog steeds grillig en economisch instabiel. Boekingenvinden steeds meer plaats op zeer korte termijn waardoor het lastig is om te anticiperen.

De komst van de Canon van Nederland heeft ons aanleiding gegeven het adviesbureau Vijverborgh te vragen onze horeca aanpak door te lichten en een nieuw concept te definiëren voor het Entreegebouw. De adviezen zijn in 2016 beschikbaar.

Retail

Mede door het grote aantal bezoekers in 2015 heeft de retail qua omzet een goed jaar achter de rug. De verkopen van de eigen 't Goeye Goet producten beleefden met een omzet van ruim € 210k zelfs het beste jaar tot nu toe. De besteding in de museumwinkel staat nog steeds onder druk. De oorzaken hiervan zijn vergelijkbaar met wat er bij de horeca zichtbaar is: haperende economie en een groeiend aantal herhaal bezoekers. Bovendien zijn er meer medewerkers nodig om een vergelijkbare omzet als in vorige jaren te halen.

Nieuwe canonpresentaties in het park

In het park werden vier nieuwe canonvensters geopend: VOC, Slavernij, WO I en Statenbijbel. De VOC kreeg een plek in de presentatie van Hindeloopen. De verrassende relatie van dit Zuiderzeestadje met de Oost wordt geïllustreerd aan objecten uit het dagelijks leven. Slavernij komt onverwacht om de hoek kijken in de

Koopmanswoning uit Zaandam. De koopman blijkt belangen te hebben in vier plantages in Suriname. In de boerderij uit Budel (die in WO I nog op de grens met België stond) maakt de bezoeker kennis met de lotgevallen van de soldaten die daar gelegerd waren. Achter Budel hebben we de 'dodendraad' nagebouwd, de barrière met 2000 volt die bedoeld was om de Belgen in hun land te houden en niet te vluchten naar Nederland. In de presentatie van de Statenbijbel in het kerkje uit 's Heerenhoek staat de unificatie van de Nederlandse taal centraal. De vertalers moesten uit de vele streekgebonden taalvormen een aansprekende eenheidsvertaling destilleren.

Presentatie

De afdeling presenteren heeft veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van de ambachten in het museum. De ambachtsmedewerkers werden extra getraind op het gebied van overdrachtsvaardigheden. Door het invoeren van meesterproeven en proeven van bekwaamheid maakte de afdeling een grote kwaliteitsslag. De afgenomen meesterproeven blijken de kwaliteit van zowel de ambachtsuitoefening als van de demonstraties te verhogen.

Als onderdeel van de ontwikkeling van een nieuwe visie op ambachten is met het VIE onderzoek gedaan naar de meester/gezel vorm. Een eerste uitrol daarvan heeft plaatsgevonden in samenwerking met het Vmbo.

In de Maand van de Geschiedenis werd de nieuwe Tour-to-do-game geïntroduceerd: "wil je rijk, gelukkig of beroemd worden". Met ruim 6000 digitale + hands on deelnemers was dit een zeer geslaagde introductie. Aansluitend is de tour omgezet tot digitale speurtocht (via smartphone eenvoudig te downloaden). Ook de gedrukte versie wordt als alternatief aangeboden.

Het Smokkelproject (met interactie zowel in park als online) is een groot succes geworden gedurende de vakanties en de weekeinddagen. Alleen al dit jaar namen 8600 bezoekers (vooral gezinnen) deel.

Educatie

In samenwerking met het Catharijneconvent in Utrecht ontwikkelden we de nieuwe tentoonstelling 'Feest, weet wat je viert' op het Kindererf. Op 3 juli openden we deze zeer levendige doe-presentatie. De bezoekerjes maken op een verrassende manier kennis met 60 verschillende feesten uit 5 wereldreligies. We kregen van meet af aan zeer goede reacties, zowel van leerkrachten, schoolkinderen als van individuele bezoekers. Het

is een bijzondere nieuwe loot aan de stam van het museum.

Het vorig jaar ontwikkelde educatieve programma Restart werd verfijnd n.a.v. de evaluaties.

We kregen een zeer goede response uit de onderwijswereld en van museumcollega's over deze kennismaking met 'Anderland'. Het is zeer actueel gezien de vele asielzoekers die naar ons land komen.

Publieksevenementen

Evenals voorgaande jaren werden er tal van evenementen georganiseerd. Ze dragen in belangrijke mate bij aan het succes van het museum.

In het voorseizoen was het weer de tijd voor de CIKO-loop. Samen met deze hardloopvereniging kwamen ruim 3000 deelnemers en toejuichend publiek diverse parcours door het museumpark afleggen.

Het is al 35 jaar een traditie dat de Kring van Draaiorgelvrienden zich in mei met een twintigtal orgels en pianola's in het Openluchtmuseum aan de liefhebbers van deze muziekvorm presenteert. Ook al 20 jaar is de Nostalgische Kermis paraat in de twee weken rond Pinksteren. De familie Duyts exploiteert historische nogakramen, draaimolens, een schiettent en een rupsbaan.

Eind van de zomer organiseerden we weer een oogstweekeind samen met Natuurmonumenten en het seizoen werd afgesloten met de slachtdag (varken op de ladder en deskundige uitbening met uitleg door vakslagers) en de verkoop van stekken en zaden uit eigen kwekerij.

Het hele jaar door waren er tal van concerten in het kerkje en andere locaties. Gedurende het winterprogramma organiseerden we tussen Kerst en Nieuwjaar iedere dag een optreden van een koor of ensemble.

Winterprogramma

Het Kindererf was één van de kernen tijdens het winterprogramma. We leverden ruim 25.000 stokbroodjes voor rond de warme vuurplaatsen, 'oude breisters' dragen hun techniek over aan jong en oud, de spellenschuur met oud hollandse spelen was in vol bedrijf. Rond de spreng was een 'Witte Wieven' tocht uitgezet, die vooral voor de jonge bezoekerjes bijzonder spannend bleek te zijn. De boodschap kwam goed over: de goede bakker en de slechte boer kregen ieder hun verdiende loon.

Nieuw deze winter was het krabbelbaantje naast de ijsbaan. De naastgelegen Haarlemmer Houtloods was open als rustplek en als restauratieve voorziening.

Ambassadeurs

Al vele jaren heeft het Openluchtmuseum een aantal ambassadeurs die met een speciale powerpoint presentatie naar instellingen/ bejaardenhuizen gaan om een beeld van het museum te geven. Veelal omdat de bewoners niet meer in staat zijn om het museum daadwerkelijk te bezoeken en in enkele gevallen ter voorbereiding van een fysiek bezoek. De presentatie is geactualiseerd en wordt door vijf nieuwe ambassadeurs regelmatig gegeven.

MAATSCHAPPIJ

Canon van Nederland

Het realiseren van de Canon van Nederland in het Entreegebouw is van algemeen maatschappelijk belang. De voorbereidingen zijn in 2013 gestart en naar verwachting is het project in 2017 voltooid.

Afstemming met Rijksmuseum

In de projectgroep, die het inhoudelijk programma dieper heeft uitgewerkt, was het Rijksmuseum met twee conservatoren vertegenwoordigd. Met het hoofd Geschiedenis, Martine Gosselink, is regelmatig afgestemd m.b.t. de voortgang van de plannen. De directie van het Rijksmuseum is in een aparte bijeenkomst geïnformeerd. Het Rijksmuseum werkt genereus mee m.b.t. grote hoeveelheid collectiestukken die we van het museum in bruikleen willen krijgen.

Vormgeving

Op grond van het in 2014 vastgestelde concept is het ontwerp bureau Kossmann de Jong aan de slag gegaan in samenwerking met Redrum voor de animaties en films en IJfontein voor de interactives en games. De partijen hebben een zeer overtuigend voorlopig ontwerp gemaakt.

Canon Online

In het project Canon Online zijn alle digitale representaties in samenhang verder ontwikkeld. Keuzes werden gemaakt voor een nieuwe structuur van de websites, voor de RFID user data base en voor het vernieuwen van de gerelateerde sites Entoen.nu, Maand van de Geschiedenis en VIE.

Stichting Entoen.nu

De Stichting Entoen.nu ondersteunt de ontwikkeling van de tentoonstelling van de Canon van Nederland. In het bijzonder door het opnemen van alle canoninformatie die het museum ontwikkelt in de site Entoen.nu, door het verder ontwikkelen van de site en door actief bij te dragen aan het project Canon Online.

Maand van de Geschiedenis

Het Nederlands Openluchtmuseum organiseerde in oktober 2015 voor de vierde keer de Maand van de Geschiedenis, die zijn twaalfde editie beleefde. Het Rijksmuseum organiseerde de Nacht van de Geschiedenis. Het thema was dit jaar 'Tussen Droom & Daad'. Ook in 2014 verbond het fonds zich aan de Maand en Nacht van de Geschiedenis als hoofdinvesteerder, met de intentie die rol in ieder geval ook 2016 te vervullen. De Maand van de Geschiedenis houdt een landelijk erfgoednetwerk in stand en heeft in het veld de afgelopen jaren sterke verbindingen en een goede naam opgebouwd.

De Maand van de Geschiedenis werd op 30 september gestart in het Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum. De rest van de maand was er ook genoeg te doen. In 2015 namen bijna 500 erfgoedinstellingen deel aan de Maand van de Geschiedenis en deden 700 boekhandels en bibliotheken mee. Samen organiseerden zij 800 activiteiten waar ongeveer 400.000 bezoekers op af kwamen.

Een op de vier Nederlanders van 18 jaar of ouder kent het evenement. Dit jaar steeg de mediawaarde in print van het evenement van € 1,2 naar € 1,6 mln. De Maand van de Geschiedenis werkte samen met 35 partners, waaronder de Nederlandse Museumvereniging, Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland (10 instellingen), Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland, NTR/VPRO en Metro.

Verhaal van Gelderland

Het Openluchtmuseum is projectleider van 'Het Verhaal van Gelderland'. We creëren samenhang in de veelheid van toeristische activiteiten in Gelderland. Om focus aan te brengen definieerde de projectgroep vijf iconen: Romeinen, de Hanze, Kastelen, WO II en de Veluwe. Met een nieuwe campagne die partner RBT/KAN maakt worden uitsluitend activiteiten die bij een icoon horen onder de aandacht gebracht. Zo zal het meerdaags verblijf in Gelderland gestimuleerd worden op de Nederlandse, Vlaamse en Duitse markt.

Milieu en duurzaamheid in 2015

De erkenning voor het keurmerk Green Key Goud is in 2015 opnieuw behaald.

In nieuwe gebouwen, o.a. de tijdelijke Entree en de nieuwe toiletten in de parkeerboerderij is zoveel mogelijk rekening gehouden met duurzaamheidsaspecten. Te denken hierbij valt aan water besparende kranen en verlichtingssensoren.

Vervolgstappen op het gebied van CO2 reductie zijn gezet door de halogeen verlichting verder te vervangen door LED en door over te stappen op Nederlandse windstroom. Voor het laatste wordt een voorstel voorbereid.

Bij de koffie en thee voorzieningen voor medewerkers is overgestapt op recyclebare bekertjes. Deze kartonnen bekertjes zijn een duurzaam succes met een hoge inzamelingsrespons.

De scheiding van de andere afvalsoorten laat een positieve ontwikkeling zien. De hoeveelheid afval daalde van 214 ton in 2014 naar 201 ton in 2015. Het duurzaamheidsstreven in organisatie wordt inmiddels breed gedragen. O.a. via het Dagblad wordt regelmatig informatie gegeven. Via acties worden medewerkers gestimuleerd om duurzaam gedrag blijven te vertonen.

Het energiegebruik is gedaald. Het verbruik van gas was iets hoger, maar dat van elektriciteit fors lager. De kostenbesparing door de gezamenlijke inkoop, zachte winter en vooral het gesloten Entreegebouw bedroeg 19%.

COLLECTIE

CollectieCentrum Nederland

Sinds 2013 werkt het Nederlands Openluchtmuseum samen met het Rijksmuseum en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed aan de realisatie van een nieuwe depot: het CollectieCentrum Nederland. Begin 2015 heeft Paleis Het Loo zich aangesloten. Tegen de zomer is de business case goedgekeurd en door de partners gepresenteerd aan de minister van OCW. Tijdens deze bijeenkomst zijn de benodigde middelen voor de bouw en exploitatie toegezegd. Besloten is dat het Rijksmuseum eigenaar wordt van het gebouw. Er wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid van schatkistbankieren, de voorbereidingen hiervoor zijn gestart. Nader onderzoek naar de vestigingsplaats heeft geleid tot verdergaande gesprekken met één gemeente. Eind 2015 waren die onderhandelingen nagenoeg afgerond.

De projectorganisatie is aangepast aan de volgende fase. Er zijn twee hoofdprojecten: Bouw en Inrichting en Organisatie. In het project Bouw heeft onder meer de eerste ronde van de architectenselectie plaatsgevonden. Vijf architectenbureaus zijn geselecteerd om een voorstel uit te werken. Oplevering van de bouw vindt eind 2018 plaats. Het project Inrichting en Organisatie bevat een groot aantal deelprojecten variërend van veiligheid, ict-systemen tot samenwerking en verhuizing. Het NOM draagt actief bij aan alle deelprojecten.

Vorbereiding verhuizing

Om de voorbereiding van de verhuizing naar het nieuwe depot mogelijk te maken heeft het NOM op basis van een onderbouwd voorstel met begroting extra middelen van OCW gekregen. In een breed samengesteld intern projectteam is het projectplan opgesteld. Daarbij is er voor het eerst in het NOM met de methode Projectmatig Creëren gewerkt, hetgeen goed is bevallen. In totaal zullen omstreeks 140.000 voorwerpen worden verhuisd, die nu verdeeld over acht locaties zijn opgeslagen. De veelheid van de locaties, de uiteenlopende maten en materialen van de voorwerpen en het gebrek aan tijdelijke bufferruimte maken het project zeer uitdagend. Conform voorstel in het projectplan is besloten te starten met een pilot in het depot Schaarsbergen. In september is gestart met de voorbereiding van de pilot door een klein projectleidersteam. Voor enkele interne medewerkers was het mogelijk om binnen het project doorgroei-mogelijkheden te realiseren.

Restitutie

De Restitutiecommissie heeft naar aanleiding van een restitutieverzoek onderzoek gedaan naar een schilderij in beheer van het Nederlands Openluchtmuseum. Dit schilderij staat sinds oktober 2013 op de website 'Museale Verervingen sinds 1933'. Het onderzoek bevestigt de verdachte herkomst, maar er blijkt onvoldoende verband te leggen met de claim van de verzoeker. De Restitutiecommissie heeft de minister van OCW op grond hiervan geadviseerd de claim af te wijzen, zij heeft dit advies opgevolgd. Het Nederlands Openluchtmuseum staat als Rijkscollectiebeheerder buiten het onderzoek, de conclusies, advisering en het besluit.

Verwervingsgegevens

Een specifiek aandachtspunt in de registratie is het ontbreken van verwervingsgegevens in de registratiesystemen. Het opnemen van verwervingsgegevens (verwervingsmethode en verwervingsbron) is verplicht, maar is in het verleden niet altijd zorgvuldig gebeurd. In 2013 is gestart met de uitvoering van de laatste optie om verwervingsgegevens op te sporen, door in het bedrijfsarchief alle aanwezige correspondentie en nota's die betrekking hebben op verwervingen te ontsluiten en koppelen aan de digitale database. Eind 2015 is dit werk afgerond; er zijn in dit jaar 960 scans van archiefstukken ingevoerd. In de periode 2013-2015 gaat het in totaal om bijna 7.300 scans van archiefstukken gekoppeld aan 66.600 objecten. De gevonden, gescande gegevens tussen 2013-2015 hebben vooral betrekking op voorwerpen waarvan de verwervingsgegevens al correct waren geregistreerd. Het percentage

aan nieuwe informatie is zeer laag; voor verwervingsmethode (schenking, aankoop) is dat 2,53%, voor verwervingsbron (schenker, verkopende partij) is dat 2,61%.

Het project wordt beschouwd als afgerond, al kan er incidenteel nog een document opduiken met nieuwe data. Vastgesteld is dat van de verwervingsmethode 16,53% onbekend zal blijven. Van de verwervingsbron is dit 14,47%.

Herbestemming roerende collectie

Het Nederlands Openluchtmuseum heeft de ambitie de kwaliteit van de roerende collectie omhoog te brengen en de administratieve last met betrekking tot langdurig bruiklenen te verlichten. Herbestemming van in cultuur/historisch opzicht minder belangrijke voorwerpen en overdracht of teruggave van langdurige bruiklenen dragen bij aan het bereiken van deze doelen. Voor herbestemming en overdracht naar andere partijen of eventueel vernietiging is toestemming nodig van de Rijksoverheid, omdat het Rijkscollectie betreft.

In 2015 is in totaal voor 7.872 voorwerpen uit de roerende collectie toestemming gevraagd voor herbestemming en verkregen.

Verwervingen roerende collectie

Het Domein Wonen is onder meer uitgebreid met een compleet slaapkamer ameublement van eikenhout (omstreeks 1925) in een vereenvoudigde Jugendstijl. Met deze verwerving heeft het museum een representatief voorbeeld in de collectie van destijds veel voorkomend slaapkamermeubilair. Tegenwoordig is een compleet ensemble zeer zeldzaam. Ook een ander bijzonder ameublement is aan de collectie toegevoegd, namelijk een compleet woonkamerinterieur (1933) ontworpen door Piet Kramer.

Tevens is het tweede deel van een unieke bakelietverzameling van een particulier verworven. Deze verzameling, die het brede toepassingsgebied van bakeliet vertegenwoordigt, wordt in een aantal tranches in enkele opeenvolgende jaren aan het Nederlands Openluchtmuseum geschonken. Van een andere particulier heeft het museum de derde tranche van een bijzondere verzameling kunstnijverheid geschonken gekregen, bestaande uit 21 kraantjeskannen (1700-1900).

In het Domein Werken zijn zes sets voorbeeldmodellen van kinderkleding vervaardigd ca. 1945-1950 door Elisabeth Kalf (1901-1994) in haar atelier "Liesbeth's Lappen Lade" in Warmond.

In het Domein Ontwikkeling, Zingeving en Ontspanning (OZO) is het schilderij "Hökersfeest"

(2011) van de kunstenaar Sam Drukker aangekocht, met daarop afgebeeld een optreden van de Achterhoekse rockband Normaal tijdens het Hökersweekend 2010 bij cafe de Tol in Wittebrink (Zelhem). Deze Nederlandse popgroep wordt algemeen gezien als de grondlegger van de boerenrock in Nederland.

Van een heel andere aard is de verwerving van een compleet kinderaltaar met parafernalia, antependia en foto's (ca. 1945-1950). Met dit kinderaltaar is destijds intensief gespeeld door de kinderen in de katholieke familie van de schenker. De goede conditie van alle onderdelen is daarom opvallend.

Het domein Kleden is uitgebreid met onder meer een kleurrijk geschilderd portret (aquarel, ca. 1789) van Jannetje Lodder in bruidsgewaad. Het betreft een afbeelding van dracht in een gebied (omgeving Woudenberg), waarvan zeer weinig bronnen bestaan. Voorts is de hele verervingsgeschiedenis aan de achterzijde beschreven op een stukje perkament.

Incidentenregistratie

In 2015 zijn er dertien incidenten gemeld in DICE, conform de richtlijn van OCW. Opvallend is dat er twee maal een incident heeft plaatsgevonden, waarbij een poederblusser is leeggespoten in een museaal gebouw. Dit is sinds 2011 niet voorgekomen. Daarnaast is er eenmaal een waterkraan van een brandslang in een museaal gebouw losgedraaid. Door snelle opvolging en schoonmaak heeft er bij deze drie gevallen geen schade aan de collectie plaats gevonden. Opmerkelijk ook is dat een oude jachtpaal in het park tot twee maal toe doelwit was van vandalisme. Na herstel van de eerste keer is deze paal kort daarna nogmaals bekrast. Na de tweede restauratie zijn er enkele extra beschermingsmaatregelen genomen.

Onroerende collectie

Al het reguliere restauratie- en onderhoudswerk is conform planning en budget uitgevoerd. De meerjarenplanning voor het molenonderhoud staat beschreven in een specifiek systeem voor molens, dat in 2015 is gekoppeld aan ons reguliere meerjarenplanningssysteem voor gebouwenonderhoud Planon. Het overzicht is hierdoor sterk vereenvoudigd.

De spinnenkopmolen is voorzien van een elektromotor, zodat het eenvoudiger wordt om de as en het molenwerk regelmatig te laten draaien, dit is beter voor het behoud. De inrichting van de begane grond van de Houtloods uit Haarlem, daadwerkelijk in gebruik als houtloods, is grondig herzien en sterk verbeterd. De zolderetage is

aangepast, zodat daar groepen kunnen worden ontvangen. In de winteropenstelling is deze ruimte benut als warm binnenterras voor de horeca. Er is veel aandacht besteed aan de beheersing van de vochtproblematiek in en om de museale gebouwen. Een museaal klimaat is niet haalbaar, maar er zijn verschillende maatregelen die voor de gebouwen en de roerende collectie tot een betere situatie kunnen leiden. De afdelingen Bouwvakken, Realia en Terreinen en Dierenverzorging hebben hierin ook dit jaar weer nauw samengewerkt. Er is een overzicht gemaakt van belangrijke uitgangspunten en aandachtspunten.

Erfgoedinspectie

De Erfgoedinspectie heeft een inspectie uitgevoerd op het beheer, behoud en gebruik van de roerende en onroerende collectie. De bevindingen zijn samengevat in het rapport: "De staat van de rijkscollectie; het Nederlands Openluchtmuseum". Tot tevredenheid van het museum is er voor het niet alleen op de roerende, maar ook op de onroerende collectie een officiële inspectie uitgevoerd.

Het oordeel van de Erfgoedinspectie is over vrijwel alle onderdelen positief tot zeer positief. Er zijn drie aandachtspunten benoemd. Deze waren bij ons goed in beeld en al opgepakt. De aandachtspunten betreffen de zichtbaarheid van de collecties op internet, het regelmatig evalueren en oefenen van het Collectie Hulp Verleningsplan en het afronden van een specifiek onderdeel van de collectieregistratie.

Museumpark

Al vele jaren vindt in het laatste weekend van de herfstvakantie een planten- en zadenverkoop plaats van onze eigen kweek. Dit jaar heeft voor het eerst ook in een weekend in mei een plantenverkoop plaats gevonden. Hier was veel belangstelling voor en daarom zal dit initiatief worden herhaald in 2016.

Het museumpark is een botanische tuin en daarom wordt er actief deelgenomen aan de activiteiten van de Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen. In de zomer is er daarom een publieksactiviteit georganiseerd om de rode lijstsoorten onder de aandacht te brengen.

Kruidentuincommissie

Vele jaren lang heeft de Kruidentuincommissie het museum ondersteund met wetenschappelijke adviezen op gebied van de kruidentuin in het museum. Ook heeft de Kruidentuincommissie een aantal thematische publicaties verzorgd over de planten in de kruidentuin, zoals "Planten en hun legenden" (2012) en "De geneeskrachtige

planten in de kruidentuin van het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem" (1998). In 2015 is in goed overleg besloten dat een andere invulling van de ondersteuning beter past binnen de ontwikkelingen van het museum. De Kruidentuincommissie is daarom eind 2015 opgeheven.

FINANCIERING

Fondsen- en sponsorinkomsten

Het museum heeft 2,7fte beschikbaar voor fondsenwervende- en sponsoractiviteiten in 2015. Daarnaast worden door de directie en het hoofd marketing werkzaamheden verricht voor het binnenhalen van fondsen en sponsors.

Werkzaamheden per wervingsgebied:

a.Particulieren

Vrienden: De Vrienden hebben in 2015 een tweetal projecten ondersteund, te weten Feest! voor € 99.500 eenmalig en het Techniek Toernooi voor € 43.000 voor 3 jaar (totaal € 129.000). Vrienden hebben net als in 2014 een financiële bijdrage geleverd aan het Smokkelspel dat gespeeld werd in de Maand van de Geschiedenis te weten € 32.000.

BankGiro Loterij: het museum werd tijdens het Goed Geld Gala op 10 februari 2015 verrast met een bijdrage van € 800.000 voor het onderdeel van de Canon van Nederland 'Het Land in de Wereld'. Daarnaast ontving het museum € 500.000 als jaarlijkse bijdrage. In 2015 is er een bedrag van € 207.905,- met geormerkt werven gewonnen.

De BankGiro Loterij heeft de overeenkomst voor het vaste beneficiëntschap voor € 500.000 per jaar met 5 jaar verlengd, ingaande op 1 januari 2016. Totaal over 5 jaar dus € 2,5 miljoen. Deze bijdrage komt ten goede aan de verlevendiging van het museum.

De Museum Plus Bus is een initiatief voor ouderen in Nederland. De bus rijdt elke dag gratis een groep senioren van 70 jaar en ouder naar één van de twaalf deelnemende musea. Het gaat om senioren die écht niet meer zelfstandig een museum kunnen bezoeken. En dit allemaal dankzij de bijna 600.000 deelnemers van de BankGiro Loterij! Het Nederlands Openluchtmuseum is een van de deelnemende musea.

b.Sponsorinkomsten

Het werven van sponsors heeft vertraging opgelopen met de uitval van een relatie manager

sponsoring en particuliere gevers sinds mei. Een nieuwe relatiemanager is in september in dienst getreden. Sindsdien is een aantal aflopende contracten met Bedrijfsvrienden verlengd en is een conceptaanbod ontwikkeld voor sponsors dat passend is bij de nieuwe positionering van het museum. Vanaf 2017 zal het wervingsgebied Bedrijfsvrienden worden opgeheven. Sponsors kunnen vanaf dan profiteren van het nieuwe sponsoraanbod.

c. Fondsen

In fondsenland zijn de plannen van het vernieuwde museum doorgedrongen. De toekenning door het VSBfonds van € 400.000 is daarvan een mooi voorbeeld. De fondsenplannen zijn uitgewerkt en we zijn klaar om te gaan oogsten in 2016.

Het museum heeft in 2015 van diverse fondsen een bijdrage ontvangen te weten:

Vfonds

Het Vfonds draagt met een bedrag van maar liefst € 271.000 bij aan Maand en Nacht van de Geschiedenis 2015. Op 1 juli 2015 hebben wij het bedrag van € 203.250 ontvangen als onderdeel van de intentieverklaring 2014-2016. Met deze bijdrage voor 2015 worden wij in staat gesteld onze droom in een daad te verwezenlijken, het vertellen en delen van geschiedenis.

VSBfonds

Het VSBfonds heeft een donatie toegezegd van € 400.000 aan de Canonwand welke onderdeel uitmaakt van de nieuwe Canonpresentatie. Met de komst van de Canon van Nederland is ook een herpositionering van het Openluchtmuseum een feit.

Fonds voor Cultuurparticipatie

Het museum ontving van het Fonds voor Cultuurparticipatie € 160.000 voor het project 'Maand van de Geschiedenis - Onderzoek naar de professionalisering van 3 pilots als inspiratie voor andere deelnemers'.

Janivo

De Janivostichting heeft de aanvraag voor het educatieve project Feest!, de game 'Dans met mij' gehonoreerd met € 2.500. Met dit project komen kinderen en volwassenen op een toegankelijke manier in contact met de verschillende manieren van feest vieren in de verschillende culturen in Nederland.

Redevco

Er is bij Redevco een aanvraag ingediend voor de Water en Vuurwinkel € 15.000. en deze is gehonoreerd.

Hivos

Hivos had in 2013 een bedrag van € 30.000 beschikbaar gesteld voor de tentoonstelling Stop Kinderarbeid, aansluitend bij het canonvenster 'Verzet tegen kinderarbeid'. Waarvan wij in 2015 het laatste deel hebben mogen ontvangen. Daarop aanvullend ontving het museum in 2015 €10.000 extra van Hivos.

MEDEWERKERS EN SAMENWERKING

In 2015 werd de term 'personeel' vervangen door 'medewerkers'. De afdeling Personeel&Organisatie kreeg de nieuwe naam Medewerkers&Organisatieontwikkeling.

Op de medewerkers zijn twee cao's van toepassing. Voor medewerkers met een arbeidsovereenkomst met het museum de museum-cao, voor medewerkers met een arbeidsovereenkomst met de Stichting De Oude Bijenkorf de (inmiddels afgelopen) horeca-cao.

Verzuimcijfers

Hoewel het ziekteverzuim conform doelstelling lager is dan 5%, namelijk 4,5%, is dit percentage relatief gezien nog steeds hoog in relatie tot het verzuim in eerdere jaren. Nog steeds hebben we te maken met een aantal langdurig zieken wat een stempel drukt op de hoogte van het verzuim. Wanneer we kijken naar de meldingsfrequentie, die 1,1 bedraagt, valt het met het korte verzuim mee. Naast de analyse van de verzuimcijfers geeft de samenwerking met de verzuimconsulent van de arbodienst een grote meerwaarde voor zowel de medewerker als de organisatie. Door actief samen te werken kunnen we medewerkers goed en tijdig begeleiden en zo nodig doorverwijzen.

Strategische Personeelsplanning

In het Meerjaren Bedrijfsplan zijn doelstellingen opgenomen die voortkomen uit de strategische planning. Door de ontwikkelingen op de afdeling M&O is ervoor gekozen om eerst de basis werkprocessen op de afdeling effectiever en efficiënter in te richten (met als gevolg nieuwe functies, nieuwe functionarissen en een nieuw medewerkers- en salarissysteem) waarmee het fundament is gelegd om de afdeling gereed te maken voor de verdere ontwikkeling van strategische personeelsplanning.

Vrijwillige medewerkers

Het museum kent een grote groep betrokken vrijwilligers waar we bijzonder blij mee zijn. We vinden vrijwilligers terug in de gehele organisatie, op verschillende niveaus. Bij de tram, bij terreinen en dierversorgung, bij collecties, bij presentatie en bij educatie. Eind 2015 telde het museum 410 vrijwilligers.

Het vrijwilligersbeleid is vastgelegd in een afzonderlijk handboek. Regelmatig wordt overlegd met een door vrijwilligers gevormd platform over de aangelegenheden het vrijwilligersbeleid betreffende.

Arnhem, 24 maart 2016

Dr. Willem Bijleveld
Directeur-bestuurder

BIJLAGE 2

SAMENWERKINGSPARTNERS

Samenwerken is belangrijk. Het vergroot de mogelijkheden van het museum en het geeft nieuwe impulsen. Het Openluchtmuseum heeft in de loop der jaren veel samenwerkingsverbanden ontwikkeld tot langdurige partnerschappen.

1. ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Met Artez worden projecten uitgevoerd om producten te ontwikkelen en te produceren die als onderdeel van de 't Goeye Goet-lijn in het museum verkocht kunnen worden.
2. Atletiekvereniging Ciko '66
Jaarlijks organiseert Ciko'66 de hardloopwedstrijd 'Rondje van Nederland' op het museumterrein.
3. Biologische leveranciers
De Stichting De Oude Bijenkorf werkt met zijn leveranciers als partners samen, waarbij de gezamenlijke inspanning is gericht op optimale biologische kwaliteit en smaak.
Met de Arnhemse koffiepartner Peeze is bereikt dat de koffie die in het Openluchtmuseum geschonken wordt niet alleen biologisch en fairtrade is, maar ook 100% klimaatneutraal wordt aangevoerd. Met Dr. Oetker werd biologisch pannenkoek- en poffertjesmeel ontwikkeld. Met Ecofields werd een biologisch sauzenbroodje ontwikkeld. De samenwerking met Livar (Limburgs varken) droeg bij aan het aanbieden van biologisch varkensvlees. Genoemde partners brengen deze producten ondertussen op de markt.
4. Burgers' Zoo
Met de directe buurman Burgers' Zoo wordt op meer terreinen samengewerkt. Als goede burens wordt er gezamenlijk overlegd en waar nodig en mogelijk ook gezamenlijk opgetreden, over ontwikkelingen in het gebied rond de beide parken. Aan meerdaagse recreanten wordt een combinatieticket aangeboden. De Meldkamer van het Openluchtmuseum houdt 's nachts toezicht op het kunstwerk dat de ingang van Burgers' Zoo siert.
5. DHL Nederland
In samenwerking met DHL werd de presentatie van de Van Gend en Loos Loods gerealiseerd en in stand gehouden.
6. Freia Shared Services
Freia Shared Services draagt financieel bij aan de exploitatie van de Kaasfabriek Freia en aan het educatieve project Kinderarbeid dat op de zolder van de kaasfabriek werd gerealiseerd.
7. Gelders Restauratie Centrum (GRC)
Het Openluchtmuseum was een van de grondleggers van het GRC, waarin vele partijen samenwerken; o.a. de Provincie Gelderland, cultuurhistorische organisaties, het middelbaar beroepsonderwijs, het (bouw)bedrijfsleven en opdrachtgevers van onderhouds- en restauratiewerken. Het GRC biedt hoogwaardige kennis, praktijkgerichte cursussen en erkende vakopleidingen voor mensen en bedrijven in de restauratiebranche.
8. Gemeente Arnhem
Van de gemeente Arnhem wordt, op basis van afspraken, een afzonderlijke subsidie ontvangen om een drietal medewerkers, met afstand tot de arbeidsmarkt een geschikte arbeidsplaats te bieden binnen de Afdeling Terreinen en Dierverzorging.
9. Hivos
In het kader van zijn campagne Kinderarbeid wordt er in twee projecten samengewerkt met Hivos (Humanistische Organisatie voor ontwikkelingssamenwerking). Hivos draagt financieel en inhoudelijk bij aan de realisatie en exploitatie van een educatie presentatie over kinderarbeid op de zolder van Freia.
10. Hogeschool Arnhem Nijmegen
In samenwerking met de Hogeschool worden leerlingen stageplekken geboden in het museum en de horeca.
11. Hogeschool Van Hall Larensteijn
Stagiaires van de hogeschool voeren deelprojecten uit in het kader van de ontwikkeling van het Masterplan 2016-2025 van het museum uit.
12. Hotel Haarhuis Arnhem
In Hotel Haarhuis is een themakamer Openluchtmuseum ingericht met daaraan

- gekoppelde arrangementen voor de individuele en de zakelijke markt.
13. Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
In samenwerking met de HKU en de VPRO zijn programma's ontwikkeld die game and play technieken gebruiken om de bezoekerservaring te verlevendigen.
 14. Kenniscentra Calibris (Bunnik) Aequor (Ede) en Fundeon (Harderwijk)
Museum is leerbedrijf voor de VMBO/MBO opleidingen in bouwvakken.
 15. Kenniscentrum Ecabo Amersfoort
De sector Facilitaire Zaken is via Kenniscentrum Ecabo Amersfoort een erkend leer- en stagebedrijf voor de Sector particuliere veiligheid.
 16. Kröller-Müller Museum
Kröller-Müller, Paleis Het Loo en het Openluchtmuseum hebben een gezamenlijke inkoopovereenkomst voor energie, die een gunstiger prijs oplevert.
 17. Kunstwerkplaats Magenta
De samenwerking is gericht op drie gezamenlijke doelstellingen. Het verlevendigen van de Ambachtsbuurt in het museum met een functionerende weverij, het bieden van werkplekken in de weverij met een zinvolle dagbesteding voor de deelnemers (mensen met een geringe beperking) en het produceren van geweven artikelen ter verkoop in de museumwinkel.
 18. Mariëndaal Speciaal Onderwijs Arnhem
Gezamenlijk worden educatieve producten voor het speciaal (basis)-onderwijs ontwikkeld en getest.
 19. Musea Arnhem
Vijf Arnhemse musea (Airborne Museum Hartenstein, Museum Arnhem, Museum Bronbeek, Nederlands Openluchtmuseum en Nederlands Watermuseum) werken samen in twee educatieve trajecten: de Jeugduniversiteit (colleges voor kinderen) en het Museummenu (educatieve projecten speciaal voor het basisonderwijs). De Gemeente ziet de kracht van deze samenwerking en faciliteert de scholen met mensen en middelen om de musea te bezoeken.
 20. Museum Arnhem
Het verzelfstandigde Museum Arnhem neemt diverse M&O-werkzaamheden (salarisadministratie, personeelsadministratie en M&O advisering) af van het NOM.
 21. Nationaal Archief
Met het Nationaal Archief wordt overlegd over samenwerking in het kader van het realiseren van de Canon van Nederland.
 22. Nationale Portal DiMCoN
Het Openluchtmuseum neemt, met enkele andere rijkscollectie beherende instellingen, deel aan deze pilot, die wordt getrokken door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Doel is de opname van alle registratie- en ontsluitingsdata van de collecties in de nationale portal DiMCoN (Digitale Museale Collectie Nederland) en daarmee ter beschikking gesteld voor Europeana.
 23. NJSO (Nederlands Jeugdstrijkorkest)
Het museum biedt het NJSO een podium in de zomer. Het Nederlands Jeugdstrijkorkest geldt als het orkest voor getalenteerde strijkers.
 24. Nederlandse Vereniging van Klompenmakers
Met deze vereniging is tijdens de winteropening gedurende zes weken dagelijks, op museaal verantwoorde wijze, het ambacht klompenmarkten gepresenteerd door klompenmakers uit heel Nederland.
 25. Paleis Het Loo
Kröller-Müller, Paleis Het Loo en het Openluchtmuseum hebben een gezamenlijke inkoopovereenkomst voor energie, waardoor een gunstiger prijs kon worden bedongen.
 26. Reed Business Media
Met Reed Business wordt jaarlijks in het najaar de 'Beleef Landleven' georganiseerd en in de winterperiode 'Beleef Landleven Winter'.
 27. RBTKAN
Het Regionaal Bureau Toerisme Knooppunt Arnhem-Nijmegen is partner bij het project het Verhaal van Gelderland.
 28. ROC A12
Met het ROC wordt samengewerkt in het aanbieden van stageplekken in het museum en in de horeca.
 29. ROC RijnIJssel
Op basis van een samenwerkingsovereenkomst wordt gewerkt aan het realiseren van doelstellingen om het aantal jongere bezoekers te verhogen en passende leersituaties en stage- en ervaringswerkplekken te bieden
 30. Rijksmuseum Amsterdam
Op een aantal terreinen wordt intensief samengewerkt met het Rijksmuseum Amsterdam. Met als andere partners de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en Paleis Het Loo wordt een gemeenschappelijk duurzaam depot gerealiseerd onder de werktitel CollectieCentrum Nederland. Bij de realisering van de fysieke canonpresentatie in het Openluchtmuseum biedt het Rijksmuseum actief een inhoudelijke inbreng. In de toekomst zullen ook objecten door het Rijksmuseum ter beschikking worden gesteld.
 31. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE)
Met de RCE wordt, gezamenlijk met het Rijksmuseum Amsterdam en Paleis Het Loo,

- gewerkt aan een gemeenschappelijk duurzaam depot onder de werktitel CollectieCentrum Nederland.
32. Schreuderhuizen Arnhem
Het museum biedt in samenwerking met de Schreuderhuizen werkplekken aan gehandicapten in de groenvoorziening.
 33. Siza
Met deze stichting, die o.a. Het Dorp in Arnhem exploiteert, onderzoeken we de mogelijkheid de oudste woningen over te brengen naar het museum.
 34. Staatsbosbeheer / Park Lingezegen
Als het Openluchtmuseum bomen moet kappen voor nieuwe presentaties of andere publieksvoorzieningen dient het museum daar als boscompensatie nieuwe bomen voor aan te planten. Dat werd in 2014 gerealiseerd door het aanplanten van de eerste boom van een bos op het terrein van Park Lingezegen. Dit bos van 2,2 ha werd in 2015 bijna geheel aangeplant.
 35. Stichting Actueel Verleden
De stichting Actueel Verleden ondersteunt het museum bij het opzetten van het landelijke netwerk van 'Canonmusea', musea die één of meerdere canonvensters met hun collectie en presentatie in beeld kunnen brengen.
 36. Stichting Entoen.nu
De stichting Entoen.nu ontwikkelde de Canon van de Nederlandse Geschiedenis en zorgde voor educatief materiaal bij alle canonvensters. De website Entoen.nu wordt door scholen zeer algemeen gebruikt. Het museum heeft het beheer van de website overgenomen.
 37. Stichting Arnheems Midzomer Avond Festival (AMZAF)
In samenwerking met AMZAF wordt jaarlijks rond de langste dag van het jaar een festival waar jong talent de gelegenheid wordt geboden zich te presenteren.
 38. Stichting Eko-keurmerk
Met de Stichting Eko-keurmerk wordt, als grootste gecertificeerde horeca-instelling, samengewerkt in het vergroten van bekendheid van het keurmerk.
 39. Stichting Erfgoed Gelderland
Op basis van overeenkomst worden data geleverd aan de portal 'Collectie Gelderland'. Vanuit deze portal kunnen data veilig geoogst worden door DiMCoN. Verder treedt Erfgoed Gelderland op als partner bij het project het Verhaal van Gelderland.
 40. Stichting Kalebas
Gezamenlijk project waarmee in het museum een verhalenboom is ingericht waaronder door – daartoe gezamenlijk opgeleide vrijwilligers – Anansiverhalen worden verteld.
 41. Stichting Museum Plus Bus
De Museum Plus Bus is een samenwerkingsproject van twaalf Nederlandse musea en rijdt voor groepen senioren die niet meer in staat zijn zelfstandig een museum te bezoeken vanwege hun lichamelijke en/of geestelijke conditie. Middels een dag arrangement naar één van de deelnemende musea bezorgt de Museum Plus Bus groepen senioren een cultureel dagje uit, kosteloos dankzij de financiële steun van de BankGiro Loterij.
 42. Stichting Oneindig Noord-Holland
De Stichting Oneindig Noord-Holland voert sinds 2014 het beheer over de website INNL.nl. Het museum levert nieuwe verhalen aan voor INNL.nl, zowel vanuit de kennisfunctie, als vanuit het project Het Verhaal van Gelderland. Het museum kan de volledige inhoud van de website opnemen in de Canontentoonstelling.
 43. Stichting Techniekpromotie
In samenwerking met Techniekpromotie wordt jaarlijks de finale van het Techniek Toernooi georganiseerd. Het museum draagt inhoudelijk bij aan de technische opdrachten voor de leerlingen.
 44. Vereniging Natuurmonumenten
Met de Vereniging Natuurmonumenten is een meerjarige alliantie gesloten waarbinnen op vijftal samenwerkingsprojecten worden uitgevoerd. Deze richten zich op het verzamelen en delen van authentieke verhalen, gezamenlijke evenementen als Oogstweekend en een winterpresentatie over wolven, een gezamenlijk marketing- en communicatieplan, het gezamenlijk ontwikkelen van een label voor verantwoorde producten en onderlinge kennisuitwisseling.
 45. Volkshuisvesting Arnhem
Met de woningcorporatie Volkshuisvesting Arnhem is samengewerkt in het realiseren van zogenaamde museumwoningen, waarbij het museum kennis heeft ingebracht over de geschiedenis en een verantwoorde datering van een aantal woningen.
 46. Ziekenhuis Rijnstate
Met het Ziekenhuis Rijnstate wordt als goede burensamenwerking overlegd en waar mogelijk ook gezamenlijk opgetreden m.b.t. ontwikkelingen in het gebied rond beide instellingen. Medewerkers van Rijnstate maken gebruik van de parkeervoorzieningen van het museum.
 47. Zorgboerderij De Ooijsebrug
In samenwerking met de leverancier voor aardappels, groente en fruit worden werkzaamheden uitgevoerd door medewerkers van de zorgboerderij.

48. Zorgcentrum Gelderland

Het museum biedt in samenwerking met het Zorgcentrum Gelderland werkplekken aan gehandicapten in de groenvoorziening.

49. Zuiderzeemuseum

Op directieniveau werd met het Zuiderzeemuseum overleg gevoerd over het afstemmen van het publieksbeleid en over mogelijke samenwerking op het gebied van ambachten.

Jaarlijks organiseert het Openluchtmuseum de Maand van de Geschiedenis. De belangrijkste partners daarbij zijn:

1. Andere tijden NTR / VPRO
2. Branchevereniging Archiefinstellingen (BRAIN)
3. Brava.nl
4. Collectie Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB)
5. De Gelderlander
6. Historiek
7. Historisch Nieuwsblad
8. Metro / TMG
9. Museumvereniging
10. Nostalgienet
11. NS Voordeelwinkel
12. Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen (OPEN)
13. Rijksmuseum: Nacht van de Geschiedenis
14. School-tv
15. Stage Entertainment / Joop van der Ende
16. Stichting entoen.nu
17. Stichting Regionale Omroep Overleg en Samenwerking (ROOS)
18. Talent voor Taal
19. Vereniging van docenten in geschiedenis en staatsinrichting Nederland (VGN)
20. Vereniging van Nederlandse Gemeenten
21. Volkskrant

